

7 Investeringer

Rådmannen ønsker å øke fokuset på investeringene i kommunen, siden de utgjør en stor del av kommunens økonomi og legger både økonomiske og praktiske føringer for driften. Dette i forlengelsen av de endringer foreslått og vedtatt i kommunestyresak 89/15 – *Forvaltning og styring av investeringer* og nytt investeringsreglement vedtatt i kommunestyresak 21/16. Investeringene fremstilles derfor i dette handlingsprogrammet samlet i eget kapittel og ikke som en del av områdene. Det vises for øvrig til egen sak som fremmes i tilknytning til handlingsprogrammet omkring operasjonalisering av investeringsreglementet og hvordan prosjekter rapporteringsmessig følges opp.

Prosjektmodell og fasebeskrivelser

Felles prosjektmetodikk er under innføring i Bærum kommune med utgangspunkt i DIFIs (Direktoratet for forvaltning og IKT) prosjektveiviser, men tilpasset Bærum. Metodikken er tenkt å kunne brukes på alle investeringsprosjekter i Bærum kommune, samt større/komplekse driftsprosjekter. Prosjektveiviseren har en faseinndeling med tilhørende beslutningspunkter. Det skal ikke igangsettes en ny fase før beslutning er gjort på grunnlag av dokumentasjon og aktiviteter i fasen forut for beslutningspunktet i henhold til fullmaktsregime. Innføring av felles prosjektmetodikk er et viktig element i den samlede virksomhetsstyringen og styring innenfor fastsatte økonomiske rammer.

Dette handlingsprogrammet er første hvor metodikken er anvendt i forhold til å beskrive hvor i prosjektløpet ulike investeringsinitiativ befinner seg. Kommunen er i en tidlig innføringsfase, men det er likevel etter beste evne forsøkt å plassere prosjektene i de fasene de mest logisk hører hjemme.

Fase 0 (F0) – Foranalyse-fase – frem til beslutningspunkt 1

Behov/ide foreligger (eks. fra behovsanalyse eller strategidokumenter), men konseptvurdering er ikke påstartet. Tid og kostnader for gjennomføring er enten ikke vurdert, eller er å betrakte som høyst foreløpige med meget stor usikkerhet. Prosjektet er ikke besluttet gjennomført. Foranalysen avsluttes med beslutningspunkt B1: Igangsettelse av konseptvurdering som er første reelle prosjektfase.

Fase 1 (F1) – Konseptfase – frem til beslutningspunkt 2

Konseptvurdering av løsningsvalg, tid og gjennomføringskostnader er igangsatt men ikke avsluttet. Tid og kostnader for gjennomføring er å betrakte som høyst foreløpige estimerer med meget stor usikkerhet. Prosjektet er ikke besluttet gjennomført.

Avsluttes med beslutningspunkt B2: Valg av konsept, igangsettelse av planleggingsfase.

Fase 2 (F2) – Planleggingsfase – frem til beslutningspunkt 3

Konseptvurdering behandlet i henhold til fullmakts-regime, konsept er valgt og planleggingsfase besluttet igangsatt. Estimerer for tid og kostnader har frem til gjennomført anskaffelse stor usikkerhet. Avsluttes med

beslutningspunkt B3: Fastsettelse av kostnads- og fremdriftsrammer i henhold til fullmakts-regime, beslutning om gjennomføring.

Fase 3 (F3) – Gjennomføringsfase – frem til beslutningspunkt 4

Prosjekt er under gjennomføring i henhold til vedtatt kostnadsramme etter endt planleggingsfase og anskaffelse. Tid og kostnadsrammer er i henhold til sikkerhet P85¹. Avsluttes med beslutningspunkt B4: Avslutning og overlevering til drift.

Fase 4 (F4) – Avslutningsfase

Prosjektet er levert og tatt i bruk. Godkjennings/garantiperiode. Gevinstrealisering. Prosjektet tas ut av listen når det er avsluttet i regnskapet/sluttrappport er levert.

S – Samlebevilgning

Samlet pottbevilgning for flere tiltak/prosjekter/anskaffelser. Dette kan for eksempel være løpende årlige bevilgninger til gitte formål (eksempelvis turveier, veiforsterkning, forvaltningsplan IT) – eller samlepott for mindre prosjekter av lik karakter (eksempelvis prosjekter innen vann og avløp) eller samlepott til fremskaffelse av boliger.

Enkelte samlebevilgninger dreier seg om større utviklingsløp med mange delprosjekt, men som overordnet sett går gjennom de samme fasene som et enkeltprosjekt. Der dette gjelder er formålet markert med både «S» og den aktuelle prosjektfase. Noen ganger vil slike satsinger initielt bestå av en samlebevilgning, der tydelige enkeltprosjekt utvikler seg over tid. Eksempel på dette er midler til byutvikling i Sandvika, der Sandvika fjordpark og Elvebredden nå er konkrete satsinger.

I tråd med investeringsreglementet skal ramme for faste løpende bevilgninger i tilknytning til økonomimelding I reguleres slik at samlet disponibelt beløp for et budsjettår ikke overstiger to normale årsbudsjetter (tre for anleggsplan kultur/idrett). Dette for å tilpasse disponibel ramme til normalt årlig forbruk inklusive slingsmonn.

Investeringene i dette kapittelet er strukturert etter følgende områder:

- *Formuesbevaring* – alle formuesbevarende eiendomsprosjekter samlet på tvers av sektorer/programområder.
- *IT-prosjekter samlet* – nytt for året er at alle IT-relaterte investeringsprosjekter samles på tvers av sektorer/programområder. Dette fordi disse investeringene påvirker hverandre gjensidig, ofte kan gjenbrukes og derfor reelt sett bør sees i sammenheng
- *Organisasjon, styring og utvikling* (uten mindre og uspesifiserte Formuesbevarings-prosjekter, IT-prosjekter og Fornebu prosjekter)
- *Barn og unge* (uten mindre og uspesifiserte formuesbevarings-prosjekter, IT-prosjekter og Fornebu prosjekter)
- *Bistand og omsorg* – (uten mindre og uspesifiserte Formuesbevarings prosjekter, IT-prosjekter og Fornebu-prosjekter), hvor omsorgs- og velferdsboliger er skilt ut i eget underkapittel
- *Miljø, idrett og kultur* – (uten Formuesbevarings-prosjekter, IT-prosjekter og Fornebu prosjekter), hvor VAR-området (vann, avløp og renovasjon) er skilt ut i eget underkapittel
- *Fornebu* – alle prosjekter knyttet til Fornebuområdet

Alle prosjekter med avsatte midler i 2016 og handlingsprogramperioden er med i prosjektoversiktene, men det er kun de prosjektene med avsatte midler i handlingsprogramperioden, med unntak av fase 4 (F4) prosjekter, som omtales. For å bedre og tydeliggjøre informasjonen er prosjektoversikten endret sammenlignet med prosjektoversikt fremstilt i handlingsprogram 2016–2019. Hensikten er å tydeliggjøre skillet mellom prosjekter i tidligfase hvor det ikke foreligger endelig vedtak om gjennomføring (F0, F1, F2), og prosjekter hvor det foreligger vedtak. I tillegg er nye prosjekter, som ikke har fått avsatte midler i tidligere handlingsprogram eller økonomimeldinger, markert med (NY).

Reservert ramme/estimat – gjelder de prosjektene som er i tidligfase (F0, F1 og F2) og ikke har vedtatt kostnadsramme. Reservert ramme er basert på nøkkeltall og kalkyle i Langsiktig driftsanalyse og investeringsplan for 2017–2036 (LDIP) og er kun å anse som et foreløpig plangrunnlag med stor usikkerhet. Midlene bevilges/utløses først når nødvendig beslutningspunkt om igangsetting/gjennomføring er behandlet

¹⁾ En P-verdi viser sannsynlighet i prosent for at kostnaden kan bli lavere enn en gitt verdi. For eksempel vil det for P85 være 85 prosent sannsynlighet at kostnaden vil være lavere enn hva som fremkommer av P85-verdien. For P50 vil det være 50 prosent sannsynlighet for at kostnaden blir lavere, men også 50 prosent sannsynlighet for at den blir høyere.

Prosjektkostnad gjelder de prosjektene som er vedtatt gjennomført og er delt i tre kolonner:

- *Opprinnelig kostnadsramme* – viser første vedtatte kostnadsramme for prosjektet (etter endt planleggingsfase, ved beslutningspunkt 3 vedtak om gjennomføring og fastsetting av kostnadsramme).
- *Sist vedtatt ramme ØMI* – viser siste vedtatte kostnadsramme for prosjektet
- *Innstilling ny kostnadsramme* – viser forslag til ny kostnadsramme for de prosjektene hvor Rådmannen ser behov for endringer fra siste vedtatte kostnadsramme

Avsetning til reklamasjon og risiko

Det er besluttet å flytte avsetning til utbedring av reklamasjon til en samlet avsetning innenfor hvert programområde. Dette har flere fordeler. Det gjør at prosjekter i reklamasjonsfasen kan tas ut av investeringsoversikten, slik at listen over prosjekter blir mindre omfattende. En samlet avsetning for reklamasjon gir rom for å redusere avsetningen, da det ikke er sannsynlig at behovet vil forekomme i alle prosjekter. Modell for operasjonalisering og styring er under utarbeidelse. Det vil også vurderes en tilsvarende samlet avsetning for risiko innenfor hvert programområde.

7.1 Formuesbevaring

PROSJEKTER Mill. kr	Fase (1)	Reservert ramme/ estimat F0, F1 og F2	Prosjektkostnad			Revidert års- budsjett ØMI 2016	Års- bud- sjett 2017	Periodisering – økonomiplan			Sum HP 2017– 2020
			Opprin- nelig ramme (BP3) F3	Sist vedtatt ramme ØMI	Innst. ny ramme			2018	2019	2020	
Formuesbevaring, SAMLET, brutto						105,7	125,0	150,0	175,0	200,0	650,0
Formuesbevaring uspesifisert						34,1	75,9	94,4	100,0	111,8	382,1
Større rehabiliteringsprosjekter i HP-perioden (2)						71,6	49,1	55,6	75,0	88,2	267,9
<i>herav:</i>											
<i>Gommerud ungdomsskole – utvidelse til 6 parallell</i>	F1							1,7	3,3	26,7	31,7
<i>Hauger/Gjettum/Dønski – ungdomsskoler, 10 parallell</i>	F1					13,0				0,3	0,3
<i>Jarenga barnehage – 160 plasser</i>	F1					1,7	1,3		1,7	13,3	16,3
<i>Bo- og behandlingssentre, omstrukturering og kapasitetsutvidelse</i>	F1						0,3	1,0	6,7	40,0	48,0
<i>Levre skole, ny 4 parallell</i>	F2					1,4	9,4	50,6	63,3	7,9	131,2
<i>Snarøya skole</i>	F3					20,0	21,0				21,0
<i>Stabekk skole</i>	F3					34,0	17,0	2,3			19,4
<i>Sandvika Helsestasjon</i>	F3					1,5					

Det ble i handlingsprogram 2016–2019 vedtatt en videreføring av årlig bevilgning til formuesbevarende tiltak i hele den eksisterende bygningsmassen, som kommunale boliger, formålsbygninger og kontorbygninger. I tråd med opptrappingsplanen initiert i handlingsprogram 2015–2018 og sist omtalt i Langsiktig driftsanalyse og investeringsplan (LDIP) 2017–2036 legges det opp til en fortsatt gradvis økning i den årlige bevilgningen fra 125 mill. i 2017 til 200 mill. i 2020. Midlene vil i hovedsak bli benyttet til finansiering av oppgradering i større ombyggings- og rehabiliteringsprosjekter, inkludert tiltak som utskifting/oppgradering av tekniske installasjoner og tilpasning til ny teknologi.

I tråd med fremdriftsplanen i vedtatt delstrategi for oppgradering og verdibevarende vedlikehold, formannskapssak 181/16, pågår tilstandsanalyser av bygningsmassen for å etablere langsiktige planer og riktig prioritering av tiltak. Inntil tilstandsanalyseprosjektet er gjennomført vil det være en viss usikkerhet knyttet til riktig rekkefølge og prioritering av oppgraderingstiltakene. For å sikre at investeringsmidlene til formuesbevaring i denne innledende fasen benyttes målrettet til bedring av bygningsmassens tekniske tilstand, inngår disse investeringsmidlene som delfinansiering av flere omfattende nybygg- og rehabiliteringsprosjekter som bidrar til å løfte tilstandsgraden. Prosjektrammen til enkeltprosjektene og beskrivelse av disse fremkommer i sin helhet for prosjektene under de enkelte programområder.

I handlingsprogramperioden inngår følgende spesifiserte prosjekter:

- Gommerud ungdomsskole, utvidelse til 6 parallell
- Hauger/Gjettum/Dønski – ungdomsskole, 10 parallell
- Jarenga barnehage, 160 plasser
- Bo- og behandlingssentre, omstrukturering og kapasitetsutvidelse
- Levre barneskole, ny 4 parallell
- Snarøya skole, oppgradering
- Stabekk skole, oppgradering

7.2 IT-prosjekter samlet

Kommunens IT investeringer er for første gang samlet under dette kapittelet. For programperioden 2017–2020 beskrives konkrete prosjekter, det er reservert en ramme for forvaltning av fagsystemer og en forvaltningsplan for infrastruktur.

Det tidligere omtalte behovet for revisjon av IT-strategien medfører at det vil bli behov for å komme tilbake med ytterligere konkretisering ved neste rullering av handlingsprogram. Dette gjelder særlig tiltak mot slutten av handlingsprogramperioden.

Kvaliteten på investeringsplanene fremover er ventet å stige i tråd med opptrappingen av DigITs nye rådgivningstjeneste; samarbeidet for å avdekke områder for gevinstrealisering gjennom endring av arbeidsprosene, tilhørende systemstøtte og bedre bruk av informasjon – for det enkelte tjenesteområde så vel som for kommunen totalt. Dette vil danne grunnlag for fremtidige prosjekter i kommende handlingsprogram.

PROSJEKTER Mill. kr	Fase (1)	Reservert ramme/ estimat F0, F1 og F2	Prosjektkostnad			Revidert års- budsjett ØMI 2016	Års- bud- sjett 2017	Periodisering – økonomiplan			Sum HP 2017– 2020
			Opprin- nelig ramme (BP3) F3	Sist vedtatt ramme ØMI	Innst. ny ramme			2018	2019	2020	
IT-prosjekter – samlet						175,1	143,2	110,2	112,2	89,2	454,8
Salgsinntekt											
Tilskudd											
Netto investeringsutgift						175,1	143,2	110,2	112,2	89,2	454,8
Fagsystemer og strategiske initiativ						94,1	59,0	50,0	50,0	25,0	184,0
Ny IT strategi – Digital dialog og sam- handling	F0/S					5,0	15,0	15,0	15,0	10,0	55,0
Ny IT strategi – Digitale elementer i tjenesteproduksjon	F0/S					16,2	10,0	20,0	20,0		50,0
Profil – nytt PLO-system	F3					36,7	19,0				19,0
Økonomi- og datasystemer (BØR)	F4		86,0	146,0		13,9					
Nytt administrasjonssystem, Voksenopp- læringen	F3		2,5	2,5		2,5					
Forvaltningsplan – fagsystemer	S					19,9	15,0	15,0	15,0	15,0	60,0
Infrastruktur for fagsystemer						31,9	31,2	35,2	37,2	39,2	142,8
Forvaltningsplan – infrastruktur	S					23,8	30,0	34,0	36,0	38,0	138,0
Modernisering øvrige plattform kompo- nenter	S					8,0					
Reservert ramme for mindre infrastruktur utskifting/oppgraderinger	S						1,2	1,2	1,2	1,2	4,8
Digitaliseringsutstyr						21,7	13,8	5,0	5,0	5,0	28,8
Velferdsteknologi	F0					19,6	13,8	5,0	5,0	5,0	28,8
Bibliotek, RFID	S					2,0					
Infrastruktur for digitaliseringsutstyr						27,4	39,2	20,0	20,0	20,0	99,2
Skole IT – infrastruktur	S					26,4	24,0				24,0
Velferdsteknologi – infrastruktur	S						15,2	20,0	20,0	20,0	75,2
Trådløst nett i Sandvika	F1	1,0				1,0					
Trådløst nettverk – Barnehager	S						5,5				

Fagsystemer og strategiske initiativ

Detaljeringsgraden i dette handlingsprogrammet er redusert, og i stedet er det laget samlestruktur og tydelig omtale av større initiativ. Hensikten er å gi godt innsyn i alle større eller nye IT-prosjekter.

De to hovedinitiativene *Digital dialog og samhandling* og *Digitale elementer i tjenesteproduksjon*² er kommuneovergripende program som er under bearbeiding og konkretisering – og vil være avgjørende for å realisere digitalt førstevalg for innbyggere og næringsliv i Bærum. Bærum kommune, som de fleste virksomheter, arbeider aktivt med å forstå hvordan og hvilke gevinster som er relevante for ansatte, innbyggere og næringsliv. Når dette er forstått – hva betyr det for tjenesteproduksjonen og måten å organisere arbeidet på. Regjeringen legger klare føringer for kommunen ved å sette innbygger (og bedrift) i sentrum og vekt på gjenbruk av data og løsningskomponenter. Dette skal forenes og støtte opp under Bærum kommunes hovedmål.

Digital dialog og samhandling (F0/S)

Dette er et strategisk program i tidligfase, og vil bli beskrevet nærmere i revidert strategi for digitalisering og IT som legges frem i høst. Det er naturlig å se for seg at fremtidsbildet vil inkludere at innbyggere og bedrifter har tilgang til:

- digital dialog og samhandling med kommunale tjenesteytere
- egne personopplysninger inkludert muligheten for egenregistrering
- å administrere egne valg av tjenester
- å følge opp sine vedtak/planer på tvers av tjenesteområdene
- kunnskapsstøtte, beslutningsstøtte og prosess-støtte som er tilpasset egen situasjon
- digitale tjenester som understøtter mestring, dialog, medvirkning og selvhjelp
- innsyn, dialog og medvirkning i politiske og (relevante) administrative saker

Tjenestene skal, så langt det er mulig, preges av selvbetjening og automatiserte vedtaksprosesser. Programmet er i tidligfase, og vil bli beskrevet nærmere i revidert strategi for digitalisering og IT som legges frem i høst.

Digitale elementer i tjenesteproduksjon (F0/S)

Dette er et strategisk program i tidligfase, og vil bli beskrevet nærmere i revidert strategi for digitalisering og IT som legges frem i høst.

Det er naturlig å se for seg at fremtidsbildet vil inkludere at kommunalt ansatte (tjenesteytere) ved tjenstlige behov har tilgang til:

- innbyggerens eller bedriftens planlagte tjenesteproduksjon og har mulighet til å gjøre nødvendige endringer
- innbyggerens eller bedriftens relevante opplysninger uavhengig av hvilken tjeneste de har mottatt eller kontakt de har hatt med kommunen gjennom et integrert arbeidsverktøy (sømløst og rolletilpasset)
- å etablere eller endre koordinert og helhetlig den planlagte tjenesteproduksjonen basert på felles tjenestekalender og tjenestekatalog på tvers av alle tjenesteområder

Oppgaveløsningen skal, så lang det er mulig, preges av helhetlige og del-automatiserte primær og støtteprosesser.

Forvaltningsplan fagsystemer (S)

For første gang er det reservert en samlet ramme for forvaltning av fagsystemer. Denne rammen vil bli brukt på løpende ajourhold og mindre endringer på eksisterende systemportefølje samt re-anskaffelser av mindre systemer. En parallell til dette er formuesbevaring innen Eiendom.

Eksempler på prosjekter som inngår er (område, system, prosjektmål):

- BAUN skole, Dexter, kontinuerlig forbedring og utvikling
- MIK vann og avløp, Komtek, kontinuerlig forbedring og utvikling
- BIOM legevakt, re-anskaffelse av journalløsning
- OU Eiendom, Plania, kontinuerlig forbedring og utvikling
- OU – HR og service, LØP, kontinuerlig forbedring og innarbeiding av gjeldende regelverk
- OU – DigIT, WebSak, kontinuerlig forbedring og utvidet bruk (nye tjenesteområder)
- OU – Kommunikasjon intranett, re-anskaffelse / innføring av ny

²⁾ De to prosjektene listet under Ny IT strategi, 'Digital dialog og samhandling' og 'Digitale elementer i tjenesteproduksjon', er en konkretisering og videreføring av de to prosjektene som i tidligere handlingsprogram var omtalt som 'Gevinstrealisering' og 'Digitalisering og innovasjon'

Infrastruktur for fagsystemer (S)

Infrastruktur for fagsystemer dekker det tradisjonelle infrastrukturelandskapet som IT-enheten tradisjonelt har bygget, driftet og forvaltet.

Den eksisterende infrastrukturen vil i programperioden moderniseres og konsolideres for å oppnå lavere driftskostnader, høyere grad av fleksibilitet med henhold til daglig forvaltning og begrense negative konsekvenser i tilfelle av utfall av enkeltkomponenter. Målet er å redusere antall fysiske servere betydelig og skape parallelle driftsmiljø, to logisk 'eneggede tvillinger', lokalisert i Sandvika og på Rud for å oppnå høyere tilgjengelighet og at vedlikehold kan primært foregå på dagtid.

Forvaltningsplanen samler alle investeringer i kommunes IT-infrastruktur som er påkrevet for å holde løpende drift for alle felles og lokale fagsystemer funksjonelt tilgjengelig for brukerne. Planen sørger blant annet for:

- Tilpasset kapasitet med henhold til antall brukere og data.
- Teknologisk oppgradering, blant annet å følge optimalt nivå av endringer fra leverandørene og videreføring av overgang til virtuelle servere.
- Korrekt IT-sikkerhet oppnås gjennom å oppgradere og sørge for tilstrekkelig kapasitet for å håndtere eksterne og interne trusler.
- Økt automatisering av daglig drift.

Reservert ramme for mindre infrastruktur utskifting/oppgradering dekker optimal utskifting av personlig og felles brukerutstyr (PCer, skrivere, osv.). Arbeidet med å få et samlet grep på alle slike investeringer, blant annet ved overgang til sentralisert anskaffelse og forvaltning vil pågå over programperioden. Det er forventet at en økende andel av slik infrastruktur vil bli kjøpt som tjenester fra eksterne leverandører fremfor anskaffelse av teknisk utstyr som kommunen selv drifter. Dette vil kunne innebære overføring av midler fra investering til drift.

Digitaliseringsutstyr (F0/S)

Digitaliseringsutstyr refererer seg til *Internet of Things* den voksende trenden hvor ulike typer utstyr/en rekke ting blir koblet sammen via Internett, for eksempel sensorer, målere, smarte enheter, roboter, osv. og hvor grensene mellom mennesker og digitale ting gradvis blir visket ut. Så langt har Pleie og msorg og Skole kommet lengst i formulering av strategi, anskaffelse og idriftsetting av digitaliseringsutstyr. Det er ventet at andre tjenesteområder vil følge etter i planperioden.

Det er forventet at digitaliseringsutstyr både vil bli anskaffet, leaset eller leid som del av annen tjeneste i årene fremover. Dette investeringsobjektet vil utelukkende dreie seg om investeringer gjort i regi av Bærum kommune, det vil si der vi har anskaffet utstyret og ikke kjøper bruken som en tjeneste. Dette betyr eksempelvis at iPad i bruk i skolen ikke inngår da disse er leaset og inngår i driftskostnadene på skole.

Infrastruktur for digitaliseringsutstyr (S)

Infrastruktur for digitaliseringsutstyr dekker all den infrastruktur Bærum kommune må anskaffe tilknyttet digitaliseringsutstyr – uansett om de er eid, leid eller del av annen tjeneste.

Skole IT-infrastruktur representerer den siste delen av den store utbyggingen av ny IT-infrastruktur i skolene for å støtte innføring av Digital skolehverdag og den daglige bruken av iPadene.

Infrastruktur for velferdsteknologi er felles infrastruktur som trengs for at sensorer, for eksempel nøkkelkort, bevegelse- eller fuktighetssensorer kan motta, samle og behandle innsamlede data.

Avvik handlingsprogram 2017–2020 og LDIP 2017–2036

Det er avvik mellom Rådmannens forslag til handlingsprogram 2017–2020 og nivåene angitt for de aktuelle årene i LDIP. LDIP er basert på en framskriving av erfaringstall, inkludert vekst knyttet til forventet demografisk utvikling og forventet støtte til digitalisering av dialog og tjenesteproduksjon.

Handlingsprogram 2017–2020 er basert på konkrete prosjektforslag og reserverte rammer for å opprettholde tjenesteproduksjon. Fordi arbeidet knyttet til IT-utvikling på tvers av kommunen i liten grad har vært preget av langsiktig systematikk (heller preget av at det har blitt bedt om penger når akutte behov har oppstått), viser erfaringen at tjenesteområdenes behov i 2–4 årsperspektiv gjerne har vært undervurdert. Den nye helhetlige tilnærmingen til IT-feltet har som ambisjon å etablere større grad av forutsigbarhet i planer og behov.

Det forventes at konkrete prosjektforslag med tilhørende gevinstrealiseringsplaner vil utvikles i kjølvannet av revidert IT-strategi som legges frem til behandling høsten 2016. Årene 2016 og 2017 vil etter alt å dømme klargjøre viktig veivalg for Bærum kommune, dels drevet av føringer fra staten eller KS og dels drevet av kommunens egen modning og satsing på digitalisering. Det må antas at de samlede behovene vil øke etter hvert som hoved-initiativene for digitalisering og virksomhetsutvikling ved hjelp av ny teknologi er nærmere utredet og besluttet, og at de reelle tallene i handlingsprogramperioden derfor vil ligge nærmere nivået angitt i LDIP.

7.3 Organisasjon, styring og utvikling

PROSJEKTER Mill. kr	Fase (1)	Reservert ramme/ estimat F0, F1 og F2	Prosjektkostnad			Revidert års- budsjett ØMI 2016	Års- bud- sjett 2017	Periodisering – økonomiplan			Sum HP 2017– 2020
			Opprin- nelig ramme (BP3) F3	Sist vedtatt ramme ØMI	Innst. ny ramme			2018	2019	2020	
Organisasjon, styring og utvikling						72,5	49,0	34,0	34,0	34,0	151,0
Salgsinntekt						5,0	5,0	5,0	10,0	10,0	30,0
Tilskudd											
Netto investeringsutgift						67,5	44,0	29,0	24,0	24,0	121,0
Administrasjonen						5,2					
Utvikling av arbeidsplasser (HR)	F1					3,0					
Tilrettelegging til standardisering	F1		0,2	0,2		0,2					
Nye skranke, veiledningstorget	F1		0,5	0,5		0,5					
Adgangskort for ansatte	F1		1,0	1,0		1,0					
Kunnskapssenteret	F4					0,5					
Eiendomsforvaltning						67,3	49,0	34,0	34,0	34,0	151,0
Optimalisering av kommunens kontorarbeidsplasser	F0		1,0	1,0		1,0	1,0				1,0
Ombygging av kontorer i IT-enheten	F3		1,0	1,0		0,1					
Tilfluktsrom	S					0,3					
Universell utforming	S					4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	16,0
Miljøprofil	S					31,2	30,0	20,0	20,0	20,0	90,0
Driftssentral – SD-anlegg	S					0,8					
Nye oppsamlingssystemer for avfall (Kildesortering)	F2		5,0	5,0		5,0	4,0				4,0
Bolig- og næringseiendom	S					24,8	10,0	10,0	10,0	10,0	40,0

Nye investeringsprosjekter/prosjekter i tidligfase

Optimalisering av kommunens kontorarbeidsplasser – (F0)

Det er i handlingsprogram 2016–2019 avsatt 1 mill. (2016) til utvikling av konsept for arealeffektivisering av kommunens kontorlokaler. Rådmannen foreslår i Økonomimelding II 2016 å øke budsjettet til 2 mill. da omfanget av prosjektet er endret.

Prosjektet gjennomføres for å konkretisere potensialet for effektivisering av kommunens kontorbygninger, herunder evt. kunne redusere innleie. Målet er mer effektiv arealbruk med et robust og fleksibelt konsept som fremmer samhandling, effektivitet og et godt arbeidsmiljø. Prosjektet er innledningsvis begrenset til å vurdere tiltak for Kommune- og Brambanigården. At omfanget av forstudien er økt, må sees i sammenheng med at det i tillegg er påvist behov for tiltak på grunn av dårlig inneklime og etterslep på vedlikehold i disse bygningene. Implementering av konsept for arealeffektivisering i Rådhuset vil bli vurdert. Det legges frem en foranalyse for politisk behandling høsten 2016, som følges opp med en sak om valg av konsept ved årsskiftet. En oppgradering av eksisterende bygninger vil kreve investering eller økt leienivå. Dette vil belyses og konkretiseres i konseptanalysen, og vil deretter kunne tas inn i budsjetter.

Nye oppsamlingssystemer for avfall (kildesortering) – (F2)

Det er behov for investeringer i nye oppsamlingssystemer for avfall for å ivareta kildesortering i kommunens bygninger (formålsbygninger, næringsbygninger og større boliganlegg). Dette vil i hovedsak handle om nedgravde containere for avfallsoppsamling. Det er behov for midler til planlegging, prosjektering, anskaffelsesprosess og oppstart av noen anlegg i 2016. Det anslås behov for 1 mill. i 2016 og 4 mill. i 2017. Prosjektet er utsatt fra 2016 til 2017 grunnet problemer med maskin hos leverandør som leverer avfallsbeholderne. Omfang av samlet investeringsbehov vil bli klarlagt etter planleggingsfasen.

Eksisterende investeringsprosjekter i gjennomføringsfase

Universell utforming – (S)

Det er i handlingsprogram 2016–2019 vedtatt en bevilgning på 4 mill. årlig til universell utforming (UU). Det legges opp til en videreføring av dette nivået. Midlene benyttes til konkrete tilpasninger i enkelttilfeller når tjenestesteder får nye brukere med behov for tilrettelegging, og til finansiering av UU-tiltak i sammenheng med vedlikeholds- og oppgraderingsprosjekter.

Miljøprofil – (S)

Det er i handlingsprogram 2016–2019 vedtatt en bevilgning på 20 mill. per år til tiltak innen energiøkonomisering og klimatiltak. Det legges opp til en styrking av satsningen med ytterligere 10 millioner, total 30 mill., i 2017 og deretter en videreføring av det opprinnelige nivået på 20 mill. per år i handlingsprogramperioden. Midlene planlegges benyttet i målrettede energispareprosjekter med garantert besparelse (EPC-prosjekt) og i treffsikre, enkeltstående tiltak som eksempelvis installasjon av målere for å sikre energiøkonomisk brukeratferd. Dette er lønnsomme investeringsprosjekter med kort tilbakebetalingstid.

Bolig- og næringseiendom – (S)

Det er i handlingsprogram 2016–2019 vedtatt en årlig bevilgning på 10 mill. fra 2017 til planlegging og klargjøring av strategiske eiendomskjøp, identifisering og forberedelse til kjøp av tomter til formålsbygninger i og nær de store utbyggingsområdene, samt investeringer for å klargjøre eiendom for utleie. Det legges opp til en videreføring av dette nivået.

7.4 Barn og unge

7.4.1 Grunnskole

PROSJEKTER Mill. kr	Fase (1)	Reservert ramme/ estimat F0, F1 og F2	Prosjektkostnad			Revidert års- budsjett ØMI 2016	Års- bud- sjett 2017	Periodisering – økonomiplan			Sum HP 2017– 2020
			Opprin- nelig ramme (BP3) F3	Sist vedtatt ramme ØMI	Innst. ny ramme			2018	2019	2020	
Grunnskole, brutto						259,5	307,2	487,1	505,5	266,0	1 565,8
Salgsinntekt											
Tilskudd						4,2					
<i>Herav tilskudd, Evje skole</i>	<i>F4</i>					4,2					
Netto investeringsutgift						255,3	307,2	487,1	505,5	266,0	1 565,8
Ballerud barneskole – ny 4 parallell	F0	370,0							2,0	4,0	6,0
Bekkestua ungdomsskole – utvidelse til 10 parallell	F0	176,0					2,0	3,0	17,0	85,0	107,0
Gommerud ungdomsskole – utvidelse til 6 parallell	F0	180,0						5,0	10,0	80,0	95,0
Sandvika barneskole – ny 4 parallell barneskole	F0	370,0							1,0	2,0	3,0
Emma Hjorth barneskole, utvidelse til 3 parallell	F1	75,0					2,0	15,0	48,0	10,0	75,0
Bjørnegård ungdomsskole – utvidelse til 8 parallell	F1	153,0							1,5	1,5	3,0
Eikeli eller Eiksmarka barneskole, utvidelse fra 3 til 4 parallell	F1	75,0					5,0	10,0	45,0	15,0	75,0
Hauger/ Gjettum / Dønski – ungdomsskole, 10-parallell	F1	446,0								1,0	1,0
Lesterud barneskole, tilpasning til 3 parallell	F2	12,0					6,0	6,0			12,0
Levre barneskole, ny 4 parallell	F1	410,0				3,9	28,2	151,7	190,0	23,6	393,5
Taleanlegg barneskoler	F1	14,0					7,0	7,0			14,0
Bekkestua barneskole, ny 4 parallell	F2	385,5				11,8	66,1	189,0	112,2	6,0	373,3
Snarøya skole – oppgradering	F2			20,0	21,0	20,0	38,0				38,0
Bekkestua skole – midlertidig løsning	F3		42,0	42,0	40,8	12,4	0,6				0,6
Stabekk skole – utvidelse til 3 parallell	F3		169,0	169,0		110,2	51,1	7,0			58,1
Ramstad ungdomsskole – utvidelse til 8 parallell	F3		120,0	120,0		48,8	59,7	5,0	1,4	1,0	67,1
Rykkinn skole, avd. Berger, inkl. inventar + parkering	F3		32,0	34,1	33,3	13,3					
Taleanlegg Ungdomsskoler	F3		7,0	7,0		2,0					
Hauger ungdomsskole – oppgradering	F3		16,0	16,0		13,0					
Jong skole – utvidelse til 3 parallell	F4		53,0	52,0	51,0	1,7	0,5	0,5			1,1
Høvik skole	F4		234,7	238,1	238,5	0,5	0,2				0,2
Bekkestua skole	F4		103,0	103,0		0,7					
Reklamasjonsavsetning, skole	F4					0,5					
Rykkinn barneskole – OPS; kapitaldel av leiekostnaden	S		46,7	46,7		9,4	19,0	18,5	18,1	17,6	73,2
Tomtekjøp skole	S							60,0	50,0		110,0
Mulighetsstudie og konseptvurdering for skolebygg	S					5,0	8,0	2,0	2,0	2,0	14,0
Miljøtiltak – bygningsmessige tilpasninger til endret bruk	S					4,0	4,3	2,3	2,3	2,3	11,2
Oppgradering uteanlegg skole	S					2,3	6,5	5,0	5,0	5,0	21,5
Midlertidige tiltak for å dekke kapasitetsbehov (3 kl. pr. år)	S						20,0			10,0	30,0

Nye investeringsprosjekter/prosjekter i tidligfase

Nye prosjekter initiert av skolebehovsanalysen

Kommunestyret vedtok i sak 34/16 *Skolebehovsplan 2016–2019*. I skolebehovsanalysen fremkommer flere nye behov knyttet til befolkningsvekst og driftsbesparelser. Behovsanalysens grunnlag er basert på prognoser. Antall paralleller vil vurderes i konseptfasen for det enkelte prosjekt og avstemmes mot oppdaterte prognoser.

Følgende prosjekter er initiert for å oppfylle behovene fra analysen:

– *Ballerud barneskole – ny 4 parallell – (F0)*

I forbindelse med utviklingen av Ballerud er det fremkommet behov for en ny 4 parallell barneskole på Ballerud. Området skal reguleres. Kommunen er ikke grunneier, og må anskaffe tomt. Prosjektet er i foranalysefasen og legges frem som egen sak i løpet av 2. halvår 2017. Vurdering av flerbrukshall inngår i analysen.

– *Bekkestua ungdomsskole – utvidelse til 10 parallell – (F0)*

Bekkestua 10 parallell ungdomsskole er planlagt som neste byggetrinn, når barneskolen står ferdig.

– *Gommerud ungdomsskole – utvidelse til 6 parallell – (F0)*

Det ble i handlingsprogram 2016–2019 avsatt 180 mill. til enkel rehabilitering av skolen innenfor rammen av eksisterende bygningskropp. Gymsal inngikk ikke i det prosjektet, da man baserte seg på kapasitet i Rykkinnhallen. I forbindelse med behovsanalysen fremkommer at ungdomsskolene på Rykkinn skal fusjoneres, og samlokaliseres på Gommerud-tomten. Det skal gjennomføres en foranalyse av ulike alternativer, herunder vurdering av nybygg. Det vil legges frem en egen sak knyttet til dette, der også kostnadsoverslag og mulig fremdrift fremlegges for aktuelle alternativer.

– *Sandvika barneskole – ny 4 parallell – (F0)*

Sandvika skal utvikles og det er derfor behov for å etablere en ny 4 parallell barneskole i Sandvika. Avsatte midler i handlingsprogramperioden er til gjennomføring av foranalyse og konseptfase.

– *(NY) – Emma Hjorth barneskole – utvidelse til 3 parallell – (F1)*

Konseptfasen er initiert og vil belyse potensiale for utnyttelse. Utvidelsen er planlagt ferdigstilt i handlingsprogramperioden.

– *Bjørnegård ungdomsskole – vurdering av utvidelse til 8 parallell – (F1)*

Avsatte midler i handlingsprogramperioden er knyttet til konseptfasen og bearbeiding av prosjektet.

– *Eikeli eller Eiksmarka barneskole – utvidelse fra 3 til 4 parallell – (F1)*

Det er behov for kapasitetsutvidelse i Østre Bærum ved enten Eiksmarka eller Eikeli barneskole. Det er reservert 75 mill. i handlingsprogramperioden for gjennomføring av denne utvidelsen. Prosjektet er planlagt ferdigstilt i handlingsprogramperioden.

– *(NY) – Hauger/Gjettum/Dønski ungdomsskole (konseptanalyse for ny 10 parallell) – (F1)*

Formannskapet vedtok 4. desember 2015, sak 157/15 – *Levre barneskole og Hauger ungdomsskole – rekkefølge og løsningsvalg*, å avvente full rehabilitering av Hauger ungdomsskole for å gjennomføre konseptanalyse for ny 10 parallell ungdomsskole. Den nye skolen tenkes lokalisert enten til der skolene Hauger eller Gjettum ligger i dag eller ved bruk av Dønski videregående skole. Konseptanalysen behandles politisk høsten 2016 etter høring i samarbeidsutvalgene ved skolene Hauger, Gjettum, Levre, Løkeberg, Evje og Bryn-Hammerbakken.

Sommeren 2016 ble det gjennomført tekniske tiltak på Hauger slik at skolen kan være i drift inntil ny ungdomsskole er besluttet og bygget.

– *(NY) – Lesterud barneskole – tilpasning til 3 parallell – (F2)*

Lesterud skole skal gjennomføre en mindre oppgradering for å ivareta overflytting av elever fra Bærums Verk skole 2017, prosjektet er i planleggingsfasen.

Levre barneskole – ny 4 parallell – (F1)

Det ble i handlingsprogram 2016–2019 reservert 388 mill. til bygging av ny 4 parallell barneskole på Levre. Rådmannen foreslår å øke den reserverte rammen til 410 mill. Formannskapet vedtok 4. desember 2015, sak

157/15, *Levre barneskole og Hauger ungdomsskole – rekkefølge og løsningsvalg*, å fremskynde ferdigstillelse av skolen. Årsak til at skolen ble fremskyndet er knyttet til endrede forutsetninger. Forventet ferdigstillelse i løpet av første halvår 2020. Opprinnelig ferdigstillelse var planlagt til skolestart 2020. Det legges frem sak etter endt konseptfase høsten 2016.

Taleanlegg barneskoler – (F1)

Det er avsatt 14 mill. fordelt med 7 mill. i 2017 og 7 mill. i 2018. Taleanlegg etableres ved skolene for å kunne varsle elever og ansatte ved uønskede hendelser. Det ble etablert anlegg ved ungdomsskolene i perioden 2014–2016. Tilsvarende anlegg planlegges etablert ved barneskolene i perioden 2017–2018.

Bekkestua barneskole – ny 4 parallell – (F2)

Det ble i handlingsprogram 2015–2018 reservert 275 mill. til bygging av ny barneskole på Bekkestua. Skolen var da planlagt som 3 parallell. Skolebehovsanalysen 2016–2025 viste behov for en økning til 4 parallell barneskole, og dette er reflektert i handlingsprogram 2016–2019 ved økning av reservasjonen til 385,5 mill. Skolen planlegges som en kompakt bygning over fire plan. I formannskapssak 132/16 *Bekkestua barneskole – forankring etter konseptfase* vedtok formannskapet å igangsette planleggingsfasen. Det arbeides målrettet for å nå planlagt ferdigstillelse til skolestart 2019. Reguleringen utgjør risiko i forhold til fremdriften. Løsninger som ivaretar tjenesten dersom forsinkelse skulle oppstå, blir ivaretatt.

Snarøya barneskole – oppgradering – (F2)

Snarøya skole har behov for en teknisk og funksjonell oppgradering som tilrettelegger for at skolen skal kunne fungere bedre i forhold til dagens behov. Tiltakene vil ivareta vesentlige deler av oppgraderingsbehovet. Det legges ikke opp til fullstendig rehabilitering da skolens fremtidige kapasitetsbehov ikke er endelig avklart og fordi det vil ta for lang tid før en full rehabilitering eventuelt kan starte. Flere av tiltakene bør igangsettes snarest mulig. Prosjektet er planlagt gjennomført våren 2017 med bruk av midlertidige lokaler i Brynsveien 88A. Estimert prosjektkostnad er 21 mill.

(NY) – Mulighetsstudie og konseptvurdering for skolebygg – (S)

Det er i handlingsprogram 2017–2020 avsatt 14 mill. til mulighetsstudier og konseptvurderinger for skoler. Parallelt med mulighetsstudiene gjennomføres et prosjekt knyttet til bedre arealeffektivitet på eksisterende og nye bygg. Målsettingen er å utvikle løsninger som skal bidra til mer effektiv arealbruk og redusert investerings- og driftskostnad i skolebygningene. For- og konseptanalyser utvikles i samarbeid med tjenesten for å sikre at funksjonalitet og kvalitet ivaretas. Noen av prosjektene omtales innledningsvis under prosjekter initiert for å svare opp skolebehovsanalysen.

(NY) – Tomtekjøp skole – (S)

Her samles avsatte midler til strategisk tomtekjøp for nye skoler.

Eksisterende investeringsprosjekter i gjennomføringsfase

Stabekk skole – utvidelse til 3 parallell – (F3)

Skolebehovsplan 2013–2022 beskriver utvidelse av Stabekk barneskole fra 2 til 3 parallell skole, ved å rehabilitere og ta i bruk Gamle Stabekk skole. Med bakgrunn i erfaringspriser fra andre rehabiliteringsprosjekter ble det reservert 130 mill. til prosjektet. – i handlingsprogram 2014–2017. Ved kartlegging av tilstand og innvendig rivning i bygningene ble omfang av vedlikeholdsetterslep, slitasje og elde tydelig. I handlingsprogram 2016–2019 ble avsatt ramme økt til 145 mill.

Det ble innhentet priser fra totalentreprenør gjennom anbudskonkurranse høsten 2015. I formannskapssak 138/15 – *Stabekk skole – utvidelse til 3 parallell – forankring av prosjekt og kostnadsramme*, vedtok formannskapet å fastsette prosjektets kostnadsramme til 169 mill. Prosjektet er i gjennomføringsfase og planlegges ferdigstilt til skolestart 2017.

Ramstad ungdomsskole – utvidelse til 8 parallell – (F3)

I handlingsprogram 2014–2017 ble det reservert en ramme på 70 mill. til prosjektet. Formannskapet vedtok 24. juni 2015, i sak 106/15 – *Ramstad ungdomsskole – utvidelse til 8 parallell, byggeprogram*. I handlingsprogram 2016–2019 ble rammen fastsatt til 120 mill. Økningen skyldtes nødvendige endringer i omfang av prosjektet. Det er inngått entreprisekontrakt og arbeidene med oppgradering og nytt tilbygg er i gang. Tiltakene skal gjennomføres med skole i drift ved at tiltak på bygg A og C utføres i skolens sommerferie 2016, og på bygg D sommer 2017. Planlagt innflytting i nytt tilbygg F er ved skolestart 2017.

Rykkinn barneskole, OPS – kapitaldel av leiekostnaden – (S)

Kommunestyret vedtok i handlingsprogram 2012–2015 bygging av ny 3 parallell barneskole på Rykkinn skole, avdeling Berger. Skolen, som ble gjennomført som OPS-prosjekt, stod klar til skolestart 2016. OPS-kontrakten innebærer at kommunen i leieperioden betaler årlig leiesum til OPS-selskapet. Leiesummen er delt i kapitalleie og FDVS-vederlag. Kapitalleien skal dekke avdrag og renter slik at kommunen kan overta Rykkinn skole avdeling Berger kostnadsfritt når leieperioden utløper. Kun kapitaldelen av leien fremkommer som årlige beløp i investeringsplanen. FDVS-vederlaget kommer i tillegg, og går til årlig forvaltning, drift, vedlikehold og renhold av den nye skolen og føres på driftsbudsjettet til Barn og unge.

Miljøtiltak – bygningsmessige tilpasninger til endret bruk – (S)

Det er avsatt en løpende bevilgning på 2,3 mill. per år i perioden 2018–2020 som skal dekke tiltak som skal forbedre elevenes og/eller de ansattes arbeidsmiljø. Det overføres 2 mill. fra 2016 slik at bevilgning for 2017 er 4,3 mill.

Oppgradering uteanlegg skole – (S)

En løpende bevilgning på 5 mill. per år som benyttes til utbedring av uteområder på skoler for å sikre at disse er i forskriftsmessig stand. Rådmannen vil gjøre tiltak for å øke gjennomføringskraften i disse prosjektene.

Midlertidige tiltak for å dekke kapasitetsbehov – (S)

Det er avsatt 30 mill. til midlertidige tiltak for å dekke kapasitetsbehov i handlingsprogramperioden.

7.4.2 Barnehager

PROSJEKTER Mill. kr	Fase (1)	Reservert ramme/ estimat F0, F1 og F2	Prosjektkostnad			Revidert års- budsjett ØMI 2016	Års- bud- sjett 2017	Periodisering – økonomiplan			Sum HP 2017– 2020
			Opprin- nelig ramme (BP3) F3	Sist vedtatt ramme ØMI	Innst. ny ramme			2018	2019	2020	
Barnehager, brutto						103,8	29,0	23,0	79,0	118,0	249,0
Salgsinntekt											
Tilskudd											
Netto investeringsutgift						103,8	29,0	23,0	79,0	118,0	249,0
Barnehager, omstrukturering	F0	102,0					1,0	2,0	15,0	60,0	78,0
Ballerud, ny barnehage	F0	95,0							2,0	10,0	12,0
Jarenga barnehage – 160 pl	F1	95,0				5,7	4,0		5,0	40,0	49,0
Barnehage – permanent avlastningsbarnehage, østre Bærum	F1	75,0				0,5	5,0	16,0	51,0	2,0	74,0
Barnehager (pottbevilgning)	F3/ F4					6,4					
Strategisk tomte kjøp, Solbergbakken	F4		15,5			15,5					
Mulighetsstudier, foranalyser og konseptvurderinger barnehager	S					2,0	1,5	1,0	1,0	1,0	4,5
Tomter til barnehager	S					35,0	11,5				11,5
Ombygging bad stellerom/garderobes	S					4,0	2,0				2,0
Oppgradering lekeapparat	S					5,9	4,0	4,0	5,0	5,0	18,0
Kvalitetsheving	S					0,5					

Nye investeringsprosjekter/prosjekter i tidligfase

(NY) – Barnehager omstrukturering – (F0)

I forbindelse med arbeid med Barnehagebehovsanalysen er det avdekket behov for å realisere en ny barnehage i handlingsprogramperioden. Reservert ramme er knyttet til denne. Hvilket prosjekt som skal realiseres besluttes i politisk sak som fremmes i foranalyse våren 2017 (se over). Det vil bli etablert nye private barnehager i perioden.

(NY) – Ballerud ny barnehage – (F0)

Det er planlagt ny barnehage i forbindelse med etablering av ny barneskole på Ballerud. Avsatte midler i handlingsprogramperioden er til konsept- og planleggingsfasen.

Kommunestyret vedtok i handlingsprogram 2016–2019 å reservere 90 mill. til ny barnehage på Jarenga. Ny Jarenga barnehage planlegges for 162 barn på tomten kommunen eier i Storengveien 3. Realisering betinger at eksisterende bygningsmasse rives, og at barna flyttes til erstatningsarealer mens bygging pågår. Det har vært planlagt oppstart rivearbeider i februar 2017, men etablering av midlertidig løsning har vært krevende.

Å bygge en ny barnehage, som på lang sikt kan brukes til avlastning av barnehager som må ut av sine lokaler som følge av oppgradering, vil gi store besparelser. Fremdriften for ny Jarenga barnehage er derfor forskjøvet til etter at en avlastningsbarnehage i Østre Bærum er etablert (se eget prosjekt beskrevet under). Bygging av ny Jarenga barnehage kan tidligst påbegynnes i 2019, og tidligst stå ferdig i 2020/21. Det legges frem sak om konsept for ny barnehage tidlig i 2017.

I økonomimelding II har Rådmannen foreslått å øke reservasjonen fra 90 til 95 mill. Dette dekker både totalkostnad for nybygg (90 mill.) og gjennomføring av nødvendige tiltak i eksisterende bygninger, slik at barnehagene kan være i drift frem til ny barnehage er bygget. Sistnevnte tiltak gjennomføres i 2016/2017.

Barnehage – permanent avlastningsbarnehage, Østre Bærum – (F1)

Det er behov for en langsiktig avlastningsbarnehage i Østre Bærum, og det utredes en slik løsning. Det har vært gjennomført flere søk etter tilgjengelige tomter for etablering av midlertidige barnehagelokaler. Forhandlinger med grunneier er nå igangsatt og kjøp av tomt forventes gjennomført i løpet av 2016. Det forutsettes ny regulering med økt utnyttelse for å ivareta at kapasitetsbehovet kan gjennomføres. Reguleringssak innebærer alltid risiko for fremdriften. Reserverte ramme er 75 mill. Realisering av dette prosjektet fremskyndes som følge av at det har vært krevende og kostbart å etablere en hastig midlertidig løsning for Jarenga. Barnehagen kan tidligst stå ferdig i 2019.

Den økonomiske besparelsen ved ikke å etablere en midlertidig løsning er stor. Barnehagen skal være avlastningsbarnehage for Jarenga, men også andre barnehager som har tilhold i midlertidige bygg og barnehager som har store rehabiliteringsbehov. På lengre sikt vil barnehagebygningen bli en permanent barnehage.

Tomter til barnehager – (S)

Her samles avsatte midler til strategisk tomtekjøp for nye barnehager.

Eksisterende investeringsprosjekter i gjennomføringsfase

Mulighetsstudier, foranalyser og konseptvurderinger barnehager – (S)

Det ble i handlingsprogram 2016–2019 avsatt midler til mulighetsstudier/konseptanalyser for barnehager. Det arbeides med flere for- og konseptanalyser for barnehager, herunder Jar- og Sandvika-området. Barnehagebehovsanalysen vil peke på områder der det er behov for å vurdere ulike konsepter for å løse barnehagebehovet på kort og lang sikt.

Ombygging av bad stellerom/garderobes – (S)

På grunn av stort etterslep på stellerforhold i barnehagene ble det i handlingsprogram 2016–2019 vedtatt en bevilgning på 5,5 mill. til oppgradering stellerom og garderobes. I tillegg ble det overført 0,5 mill. fra 2015 til 2016. Dette vil bli brukt opp i sin helhet og avsluttes i år 2017.

Oppgradering av lekeapparater – (S)

Det ble i handlingsprogram 2016–2019 vedtatt en bevilgning på 16,7 mill. til oppgradering av lekeapparater i barnehagene på grunn av at utidsmessig lekeplassutstyr. Bevilgningen er løpende og videreføres med til sammen 18 mill. i handlingsprogramperioden 2017–2020. Rådmannen vil gjøre tiltak for å øke gjennomføringskraften i disse prosjektene.

7.4.3 Barnevern

PROSJEKTER Mill. kr	Fase (1)	Reservert ramme/ estimat F0, F1 og F2	Prosjektkostnad			Revidert års- budsjett ØMI 2016	Års- bud- sjett 2017	Periodisering – økonomiplan			Sum HP 2017– 2020
			Opprin- nelig ramme (BP3) F3	Sist vedtatt ramme ØMI	Innst. ny ramme			2018	2019	2020	
Barnevern, brutto					4,7	12,0					12,0
Salgsinntekt											
Tilskudd											
Netto investeringsutgift					4,7	12,0					12,0
Bofellesskap og hybler EM	S	16,7			4,7	12,0					12,0

Eksisterende investeringsprosjekter i gjennomføringsfase

Bofellesskap og hybler til enslige mindreårige – (S)

Kommunen skal sikre bosetting av 100 personer i 2017. Fra 2018 skal kommunen bosette 50 personer årlig. Behovet er knyttet til å sikre boliger til denne gruppen. En kombinasjon av ombygging av eksisterende kommunal boligmasse, leie og kjøp skal dekke dette behovet. I 2016 og 2017 vil store deler av behovet kunne dekkes ved omstrukturering og ombygging av bygningsmasse kommunen allerede eier, samt innleie fra Jernbaneverket. Det er ikke behov for anskaffelse i det åpne markedet, og det er derfor et begrenset investeringsbehov disse årene. Antatt investeringsbehov i 2017 er 12 mill.

7.5 Bistand og omsorg

7.5.1 Pleie og omsorg

PROSJEKTER Mill. kr	Fase (1)	Reservert ramme/ estimat F0, F1 og F2	Prosjekt kostnad			Revidert års- budsjett ØMI 2016	Års- bud- sjett 2017	Periodisering – økonomiplan			Sum HP 2017– 2020
			Opprin- nelig ramme (BP3) F3	Sist vedtatt ramme ØMI	Innst. ny ramme			2018	2019	2020	
Pleie og omsorg, brutto						83,2	138,7	398,1	546,0	311,6	1 394,5
Salgsinntekt											
Tilskudd									252,2	304,2	556,3
– Bofellesskap for mennesker med demens (Dønskiveien 39–47)	F1									304,2	304,2
– Lindelia (132 plasser)	F2								252,2		252,2
Netto investeringsutgift						83,2	138,7	398,1	293,8	7,5	838,1
Emmas testamente	F0						19,3				19,3
Bo- og behandlingssentre, omstrukturering og kapasitetsutvidelse	F0	455,0			1,0	1,0	3,0	20,0	120,0		144,0
Haugtun, barne- og avlastningsboliger	F0	122,0			1,0	2,5					2,5
Lindelia BBS (131 plasser)	F1	490,0			17,5	42,7	150,0	243,0	46,0		481,7
Bofellesskap for mennesker med demens (Dønskiveien 39–47)	F2	697,0			6,6	27,0	220,0	257,1	119,8		624,0
Høvik avlastningssenter – Utvidelse/ ombygging	F2	3,5			1,5	3,5					3,5
Nødstrømsaggregat ved BBS og BMS	F2	16,0			8,0	8,0	4,0				12,0
Oppgradering dagsenter	F2/ F3				1,2						
Glitterudveien barnebolig	F3		0,4	0,4	0,4						
Løkkeås veien 2	F3		0,7	0,7	0,7						
Oppgradering Høvik avlastningssenter	F3		0,4	0,4	0,4						
Helmerveien oppgradering	F3		7,7	7,7	6,5	4,2					
Sansehuset – REGA	F3		0,4	0,4	0,1						
Inventar/utstyr	S/F3		5,0	5,0	3,7	1,7					1,7
Etablering treningsrom dagsenter og BMS	S/F3		4,0	4,0	3,2	2,7					2,7
Bedring av rullatorløyper for eldre	F3		0,5	0,5	0,3						
Handlepatrolje/”Smart mat”	F3		2,0	2,0	0,1	0,9					0,9
Solvik BBS	F4		285,0	285,0	5,0	1,7	1,6	0,9	0,8		5,0
Levrestien 11 og Åsterudveien	F4		26,0	26,0	1,9						
Ruds dalen psykiatriboliger – Alarm/kollegavarsling	F4		0,5	0,5	0,2						
Mulighetsstudie/Foranalyse BBS/BMS/PU	S		7,5	7,5	3,9	3,2					3,2
PLO – Utstyr BBS/OMSB	S				1,6	4,0	4,0	10,0	10,0		28,0
Oppgradering, utvidelser, endret bruk av dagens anlegg	S				18,6	20,0	15,0	15,0	15,0		65,0
Trygg Hjemme Vanntåkeanlegg	S		2,0	2,0	0,8	0,5	0,5				1,0
Trygg Hjemme – komfyrvakter til lager	S		0,1	0,1	0,1						
Trygg Hjemme – fast montert komfyrvakt i BMS	S		2,8	2,8	1,4						

Nye investeringsprosjekter/prosjekter i tidligfase

(NY) – Emma Hjorths testamente – (F0)

I 2016 ble det solgt tomter ved Emma Hjorth. Dette er en del av gaven fra Emma Hjorth og skal komme psykisk utviklingshemmede til gode.

Emma Hjorths gavebrev: I avtalen står det blant annet: «Bærum kommune vil som ny eier være bundet av klausulen i Emma Hjorths gavebrev, som må forstås slik at de verdier som ligger i den klausulbelagte del av

eiendommen skal komme de psykisk utviklingshemmede til gode.»

Det er ikke avgjort hvordan midlene fra tomtosalg skal disponeres. Dette avgjøres i dialog med organisasjonene og etter politisk behandling.

Bo- og behandlingssentre, omstrukturering og kapasitetsutvidelse – (F0)

Det vurderes om det er behov for å realisere ett bo- og behandlingssenter i perioden. Det reserveres en ramme på 455 mill. knyttet til dette. Hvilket prosjekt som skal løftes inn i konsept- og planleggingsfase besluttes etter foranalysen som fremmes i våren 2017 (se over).

Haugtun barne- og avlastningsboliger – (F0)

Det er avsatt 2,5 mill. til konseptanalyse i handlingsprogramperioden.

Lindelia bo- og behandlingssenter – (F1)

Det ble i handlingsprogram 2015–2018 reservert en ramme på 352 mill. til bygging av nytt bo- og behandlingssenter med 87 beboerrom i Bærum Vest. Som følge av en økning fra 87 til 124 beboerrom, ble reservasjonen økt i handlingsprogram 2016–2019 til 466 mill. Det er nå planlagt 131 beboerrom og Rådmannen foreslår å øke reservert ramme til 490 mill. Tomt er ikke inkludert. Tomten er under detaljregulering, og prosjektet er i konseptfasen. Planlagt ferdigstillelse er andre halvår 2019. Forventet investeringstilskudd fra Husbanken er cirka 252 mill. Det legges frem sak om konsept høsten 2016.

Bofellesskap for mennesker med demens (Dønskiveien 39–47) – (F2)

I handlingsprogram 2016–2019 ble det reservert 603 mill. til et kombinert landsbykonsept og sykehjem. Prosjektet planlegges for 158 plasser. Prosjektet var tenkt delt mellom 22 sykehjemsplasser og 136 omsorgsboliger. I formannskapsak 144/16 *Dønskiveien 39–47 – Bofellesskap for personer med demens – Forankring etter konseptfase*, ble det besluttet å starte planleggingsfase med anskaffelse. Rammen økes til 697 mill. for hele prosjektet. Dette er eksklusive velferdsteknologi, men inklusive tomtekostnad på 55 mill. Forventet investeringstilskudd fra Husbanken er cirka 30 mill. Planlagt overtakelse i 2020. Det er besluttet at bofellesskapet i prinsippet driftes som bo- og behandlingssenter. Det legges frem sak for å fastsette rammer og beslutte igangsetting sommeren 2017.

Høvik avlastningssenter – øke antall plasser – (F2)

Prosjektets mål er å øke kapasiteten fra dagens situasjon med 6 beboerrom til 8 beboerrom og bad, samt utvidelse av felles oppholdsareal. Det foreslås avsatt 3,5 mill. til dette prosjektet i 2017. Prosjektet gjennomføres parallelt med *Oppgradering Høvik avlastningssenter* hvor rammen på 0,4 mill. forbrukes i 2016.

Nødstrømsaggregat ved BBS og BMS – (F2)

I handlingsprogram 2015–2018 ble det vedtatt å bruke 4 mill. per år til nødstrømsaggregat til bruk i kommunale bo- og behandlingssentre og bolig med service. Prosjektet leverer til Vallerhjemmet bo- og behandlingssenter, Capralhaugen omsorgsbolig, Stabekktunet og Stabekk bo- og behandlingssenter og Hospice Stabekk, samt to steder som ikke er identifisert på nåværende tidspunkt. Hovedtyngden av aggregatene leveres i 2017, med siste leveranser i 2018. Prosjektet har en kostnadsramme på 16 mill.

Eksisterende investeringsprosjekter i gjennomføringsfase

Inventar/utstyr – (S/F3)

I 2011 ble det avsatt 5 mill. av *Eldremilliarden* Bærum kommune fikk i 2010. Dette skal benyttes til oppgradering og utvikling av uteområder i bo- og behandlingssentre og omsorgsboliger. Resterende beløp overføres til 2017.

Etablering treningsrom dagsenter og BMS – (S/F3)

Det ble i handlingsprogram 2015–2018 bevilget 4 mill. til å etablere treningsrom i alle omsorgsboliger og dagsentre. Etableringen av treningstilbud i omsorgsboligene tok lengere tid enn først beregnet. Dette har medført forsinket oppstart på dagsentrene. Resterende midler overføres til 2017.

Handlepatrolje/«Smart mat» – (F3)

Ordningen skal evalueres i 2017 og resterende midler på 0,9 mill. overføres til 2017.

Mulighetsstudie/Foranalyse BBS/BMS/PU – (S)

Det gjennomføres mulighetsstudier og foranalyser av dagens eiendomsmasse og tomtealternativer som beskrev

vet i behovsplan, for fremtidig utvikling av bo- og behandlingssentre, omsorgsboliger og velferdsboliger. Analysen omfatter utvidelser og nybygg for bo- og behandlingssentre. Foranalysen vil legges frem første halvår 2017.

PLO – Utstyr bo- og behandlingssenter/omsorgsboliger – (S)

Dette er midler til løpende oppgradering/utskifting av eldre og utgått inventar/utstyr i bo- og behandlingssentre og omsorgsboliger.

Oppgradering, utvidelser, endret bruk av dagens anlegg – (S)

Behovsplanen beskriver avvikling av små og lite drivverdige enheter. Investeringen er øremerket ombygging/tilpassing av eksisterende bygningsmasse for å kunne tas i bruk til nye brukergrupper og tilpasse bygningsmassen for mer effektive tjenester. I 2017 foreslås en bevilgning på 20 mill., deretter en reservasjon av 15 mill. i året.

Trygg hjemme – anntåkeanlegg – (S)

Samarbeidet mellom Asker og Bærum brannvesen og Asker og Bærum kommuner om felles brannverntiltak videreføres. Det avsettes midler til installasjon av vanntåkeanlegg i 2017 og 2018 som brannverntiltak for hjemmeboende risikoutsatte grupper.

7.5.2 Sosialtjeneste og bolig

PROSJEKTER Mill. kr	Fase (1)	Reservert ramme/ estimat F0, F1 og F2	Prosjektkostnad			Revidert års- budsjett ØMI 2016	Års- bud- sjett 2017	Periodisering – økonomiplan			Sum HP 2017– 2020
			Op- prin- nelig ramme (BP3) F3	Sist vedtatt ramme ØMI	Innst. ny ramme			2018	2019	2020	
Sosialtjeneste og bolig, brutto						37,9	0,3				0,3
Salgsinntekt											
Tilskudd											
Netto investeringsutgift						37,9	0,3				0,3
Oppgradering Rud – Convis	F4		21,3	21,3		0,2	0,3				0,3

Det foreligger ingen prosjekter i handlingsprogramperioden utover avsluttede prosjekter i realiseringsfasen.

7.5.3 Kommnehelse

PROSJEKTER Mill. kr	Fase (1)	Reservert ramme/ estimat F0, F1 og F2	Prosjektkostnad			Revidert års- budsjett ØMI 2016	Års- bud- sjett 2017	Periodisering – økonomiplan			Sum HP 2017– 2020
			Op- prin- nelig ramme (BP3) F3	Sist vedtatt ramme ØMI	Innst. ny ramme			2018	2019	2020	
Kommnehelse, brutto						7,5					
Salgsinntekt											
Tilskudd											
Netto investeringsutgift						7,5					
Utvidelse av Sandvika helsestasjon	F3		5,6	5,6	7,1	6,9					
Oppgradering Bjørnegård	F4		4,7	4,7		0,3					
Oppgradering Aktivitetshuset på Stabekk	F4		0,3	0,3		0,3					

Det foreligger ingen prosjekter i handlingsprogramperioden.

7.5.4 Omsorgs- og velferdsboliger

PROSJEKTER Mill. kr	Fase (1)	Reservert ramme/ estimat F0, F1 og F2	Prosjektkostnad			Revidert års- budsjett ØMI 2016	Års- bud- sjett 2017	Periodisering – økonomiplan			Sum HP 2017– 2020
			Op- prin- nelig ramme (BP3) F3	Sist vedtatt ramme ØMI	Innst. ny ramme			2018	2019	2020	
Omsorg og velferdsboliger, brutto						388,6	290,9	309,4	235,8	148,9	985,0
Finansiering samlet						388,6	290,9	309,4	235,8	148,9	985,0
Salgsinntekt											
Tilskudd						21,8	29,2	62,7	82,9	21,5	196,3
Netto investeringsutgift						366,8	261,7	246,7	152,9	127,4	788,7
Driftsmidler											
Disposisjonsfond											
Bundet kapitalfond											
Ubundet kapitalfond (inkl. MVA-kompensasjon)											
Lånemidler						366,8	261,7	246,7	152,9	127,4	788,7
Omsorgsboliger, brutto						38,1	36,6	25,5	0,3		62,4
Finansiering samlet						38,1	36,6	25,5	0,3		62,4
Salgsinntekt											
Tilskudd											
Netto investeringsutgift						38,1	36,6	25,5	0,3		62,4
Tilpasning/Endring av eksisterende bygningsmasse	F2/ F3/ F4	99,9				24,2	35,0	25,0			60,0
Gamle Drammensvei 25	F4		207,1	200,6		13,7	1,6	0,5	0,3		2,4
Capralhaugen	F4					0,2					
Samlokaliserte boliger, brutto						76,9	61,5	108,4	123,0	76,0	368,9
Finansiering samlet						76,9	61,5	108,4	123,0	76,0	368,9
Salgsinntekt											
Tilskudd							9,5	34,7	42,5	15,3	101,9
– Tilskudd Meglergården	F1								23,6		23,6
– Tilskudd Vallerveien 146 (24 leiligheter)	F1								18,9		18,9
– Tilskudd 2 anlegg av 10 leiligheter pr. år	F1							18,9		15,3	34,2
– Tilskudd Damveien	F2						9,5				9,5
– Tilskudd Løkka boliger (12 leiligheter)	F2							15,8			15,8
Netto investeringsutgift (Samlokaliserte boliger)						76,9	52,1	73,8	80,5	60,7	267,0
Vallerveien 146 (2 x 12 leiligheter), 12 leiligheter i HP perioden	F1	86,0				2,0	2,0	28,0	13,0	1,0	44,0
Meglergården Bekkestua	F1	50,0						5,0	45,0		50,0
Brynsveien 153, 12 samlokaliserte boliger	F2	42,0					4,0	32,0	5,0		41,0
Tomtekjøp samlokaliserte boliger	S	66,0				24,0	20,6	32,0	5,0		57,6
Bolig 20 stk. 2020	S	70,0						5,0	45,0	20,0	70,0
Bolig 20 stk. 2021	S	70,0							5,0	45,0	50,0
Bolig 20 stk. 2022	S	70,0								5,0	5,0
Løkka	F2	36,8				13,5	29,5	1,2			30,7
Damveien 3	F4		29,3	29,3		26,0	0,4	0,2			0,6
Stjernebolig (Brekkeski)	F4					0,2					
Vangkroken III	F4		36,2	36,2		0,5					
Baser hjemmebaserte tjenester	S						5,0	5,0	5,0	5,0	20,0
Kjøp av leiligheter/baser	S					10,7					

PROSJEKTER Mill. kr	Fase (1)	Reservert ramme/ estimat F0, F1 og F2	Prosjektkostnad			Revidert års- budsjett ØMI 2016	Års- bud- sjett 2017	Periodisering – økonomiplan			Sum HP 2017- 2020
			Op- prin- nelig ramme (BP3) F3	Sist vedtatt ramme ØMI	Innst. ny ramme			2018	2019	2020	
Velferdsboliger, brutto						230,5	151,1	150,5	61,9	61,6	425,1
Finansiering samlet						230,5	151,1	150,5	61,9	61,6	425,1
Salgsinntekt											
Salg til kommunale leietakere	S										
Tilskudd						18,2	16,2	23,6	4,8	4,8	49,3
– Ekstra behov knyttet til økt bosetting av flytninger	F1						4,8	4,8	4,8	4,8	19,2
– Skjeve hus (ambulerende oppfølging)	F1						1,1				1,1
– Kjøp av enkeltstående velferdsboliger	F2					16,4	4,5	4,5			9,0
– Erstatningskjøp	F2					1,8	5,8				5,8
– Solbergveien 7	F3							14,3			14,3
Netto investeringsutgift (Velferdsboliger)						212,3	134,9	126,9	57,1	56,8	375,8
Digitalisering av nøkkelhåndtering kommunale boliger	F1	3,0					3,0				3,0
Skjeve hus- ambulerende oppfølging	S/F2		5,5	5,5	6,0	5,1	4,9				4,9
Ombygging Vestre Hauger	F3		1,0	1,2		0,5					
Solbergveien	F3		100,3	95,0		34,2	48,3	1,9	1,7	1,4	53,3
Søsterboligene – Oppgradering hybelhus NAV	F4		1,3	1,3		1,3					
Ombygging av 2 stk. hybelhus	F4		2,6	2,6		2,6					
Åsterudenheten	F4		47,8	46,7		1,0	0,4	0,2	0,0		0,7
Conradis vei	F4		23,0	23,0	22,0	2,0	1,5	0,2			1,7
Slependveien (Skjeve hus)	F4		5,8	5,8		0,2					
Anskaffe nye boliger etter salg til kommunale leietakere	S					14,1	47,2	12,1			59,3
Ekstra behov knyttet til økt bosetting av flyktninger	S					36,0	32,0	32,0	32,0	32,0	128,0
Omdisponeringer av eksisterende boliger til flyktninger	S					25,0	10,0	10,0	10,0	10,0	40,0
Kjøp av velferdsboliger	S					108,4	3,8	94,0	18,2	18,2	134,2
Verdibevarende tiltak velferdsboliger	S				20,0						
Boliger, psykiatri, brutto						43,1	41,7	25,0	50,6	11,3	128,6
Finansiering samlet						43,1	41,7	25,0	50,6	11,3	128,6
Salgsinntekt											
Tilskudd						3,6	3,6	4,5	35,6	1,4	45,1
– Boliger med medisinsk oppfølging	F1								15,3		15,3
– Aksebolig I	F2								18,9		18,9
– Kjøp av enkeltstående boliger psykiatri	F3					3,6	3,6	4,5	1,4	1,4	10,9
Netto investeringsutgift (Boliger psykiatri)						39,5	38,1	20,5	15,0	9,9	83,5
Aksebolig II (Brannstasjon Griniveien)	F0	40,0				0,5	1,0				1,0
Boliger med medisinsk oppfølging	F0	30,0					15,0		14,0	1,0	30,0
Kjøp av tomter	F1	24,0				15,0	9,0				9,0
Aksebolig I (Lindelia)	F2	50,0				3,2	4,7	10,0	27,5	1,2	43,4
Kjøp av enkeltstående boliger (psykiatri)	S					24,0	12,0	15,0	9,1	9,1	45,2
Rubo 7	F4		26,5	24,2	24,2	0,5					

Nye investeringsprosjekter/prosjekter i tidligfase

Samlokaliserte boliger

Tomtekjøp samlokaliserte boliger – (S)

Det er avsatt midler til strategiske tomtekjøp i 2017.

Brynsveien 153 – (F2)

Det ble i handlingsprogram 2013–2016 reservert en ramme på 35 mill. til bygging av 10 samlokaliserte boliger. Tomten, som ble kjøpt sommeren 2016, åpner for å bygge 12 boliger. Reservert ramme foreslås oppjustert til 42 mill. eksklusive tomt grunnet en økning fra 10 til 12 leiligheter. Tomten ble anskaffet i 2016 til 8,3 mill. Prosjektet er i planleggingsfasen. Det jobbes med tegninger og beskrivelse slik at prosjektet tilpasses Husbankens krav til tilskudd/støtte. Tiltaket er planlagt ferdig ultimo 2018.

Samlokaliserte boliger – uspesifiserte – (S)

For å møte boligbehovet som følge av økt antall brukere og behov for omstrukturering vil det være et stort behov for å etablere nye boliger med boenheter til mennesker med utviklingshemming. Behovsplanen viser at det i perioden 2018–2033 må etableres 20 nye omsorgsleiligheter per år.

- Bolig 20 stk. ferdigstilt i 2020
- Bolig 20 stk. ferdigstilt i 2021
- Bolig 20 stk. ferdigstilt i 2022

Det planlegges å løse disse tre boliganleggene på egne eide tomter, ved å kjøpe inn i prosjekter og ved tomte-kjøp og utvikling /bygging.

Vallerveien 146 – (F1)

I handlingsprogram 2016–2019 er dette prosjektet omtalt som *Nytt boliganlegg 10–12 leiligheter*. Kommunen planlegger å etablere et nytt boliganlegg for å imøtekomme fremtidig behov for omsorgsboliger tilpasset mennesker med utviklingshemming, med flere leiligheter enn vi tidligere har bygget. Med flere leiligheter vil man kunne tilpasse avdelingene i forhold til beboernes behov og ønsker på en bedre måte enn i anlegg med færre enheter, særlig med tanke på beboersammensetning. Det er planlagt at boligene skal utformes slik at de i minst mulig grad bærer preg av å være institusjon. Økt størrelse på anlegget vil også sikre en mer rasjonell drift. Videre er tomten i Vallerveien 146 av en slik størrelse at man må prøve å utnytte tomtekapasiteten. Planlagt prosjekt med to bygninger med til sammen 24 leiligheter på tomten, utnytter tomten på en god måte. Prosjektet er i konseptfase.

Samlokaliseringen vurderes som et pilotprosjekt i forhold til gjeldende regelverk, og det pågår dialog med Husbanken om muligheter for finansiering. Det er usikkerhet knyttet til prosjektet, med hensyn til finansiering, fremdrift og kostnader.

Meglergården – (F1)

Bærum kommune eier 1/3 av Gamle Ringeriksvei på Bekkestua. Prosjektet omhandler salg av kommunens andel av eiendommen og gjenkjøp av 12 leiligheter + 3 leiligheter (fellesareal/base). Det foregår forandlinger/avklaringer mellom eierne. Seksjonssalget som forventes gjennomført i 2016 vil i stor grad dekke kostnader knyttet til tilbakekjøp av boliger i 2018. Forventet investeringstilskudd for prosjektet vil være 23,6 mill.

Løkka – (F2)

Prosjektet gjelder ombygging av tidligere sykehjem til 10 omsorgsboliger for eldre. Prosjektet starter så snart alternativ kontorlokasjon til hjemmebaserte tjenester er avklart. Byggetid vil være cirka 8 måneder. Ferdigstillelse høsten 2018. Reservert ramme er på 36,8 mill.

Velferdsboliger

Digitalisering av nøkkelhåndtering kommunale boliger – (F1)

I løpet av handlingsprogramperioden skal nøkkelhåndtering for kommunens eiendommer sentraliseres og profesjonaliseres. Alle egneide bygg skal ha digital nøkkelhåndtering. I 2017 er det reservert 3 mill. til formålet.

Skjeve hus – ambulerende oppfølging – (S/F2)

Skjeve hus er moduler egnet for beboere med vedtak knyttet til rus/psykisk helse. Første prosjekt etter denne modellen ble realisert på Slependen september 2014, og erfaringene er gode. Det er utfordrende å finne egnet lokalisering til disse enhetene i kommunen. To tomter er identifisert våren 2016, og planen er å kunne realisere åtte enheter i 2017. Innstilling ny ramme i handlingsprogram 2017–2020 er på 6 mill.

Anskaffe nye boliger etter salg til kommunale leietakere – (S)

Bærum kommune selger årlig mellom 8 og 10 boliger til leietakere som har fått innvilget Startlån. Intensjonen er å øke antall salg til leietakere av kommunale boliger basert på denne ordningen. For å erstatte solgte boliger vil det være et investeringsbehov på 12 mill. i 2017 og 2018, utover salgsinntektene fra de solgte boligene. Investeringene bidrar både til å gi leietakere inngang på boligmarkedet og fornye kommunens boligmasse.

Boliger, psykiatri

Aksebolig II – (F0)

Prosjektet er tenkt samlokalisert med prosjekt *Brannstasjon i østre Bærum*. Reserverte midler i handlingsprogramperioden er til gjennomføring av konseptfasen.

Boliger med medisinsk oppfølging – (F0)

I handlingsprogramperioden er det reservert 30 mill. til boliger for målgruppen med vedtak knyttet til langvarig rusavhengighet og svekket helse. Det foreslås å bygge om Rubo til seks plasser for denne målgruppen. Det planlegges opprettelse av lovpålagte kommunale akutte døgnplasser (KAD) i samme bygg. 15 mill. av midlene som er reservert til boliger med medisinsk oppfølging benyttes til ombygging av Rubo.

Kjøp av tomter – (F1)

Det er avsatt midler til kjøp av tomt til Aksebolig II og bolig med medisinsk oppfølging.

Aksebolig I – Lindelia omsorgsboliger – (F2)

Det ble i handlingsprogrammet 2015–2018 reservert en ramme på 45 mill. til prosjektet. Rådmannen foreslår en økning til 50 mill. i handlingsprogram 2017–2020 som følge av at antall enheter kan økes fra 10 til 12 enheter. Det arbeides for en ferdigstilling i 2019, med byggeperiode samtidig som Lindelia bo- og behandlingssenter. Reguleringsprosessen representerer usikkerhet knyttet til å oppnå dette. Forventet investeringstilskudd for boligene er 18,9 mill. Prosjektet er i konseptfasen, og det legges frem sak høsten 2016.

Eksisterende investeringsprosjekter i gjennomføringsfase

Omsorgsboliger

Tilpasning/Endring av eksisterende bygningsmasse – (F2/F3)

Behovsplanen beskriver avvikling av små og lite drivverdige enheter. Investeringen er øremerket ombygging av eksisterende bygningsmasse for å kunne tas i bruk til nye brukergrupper og tilpasse bygningsmassen for mer effektive tjenester.

Samlokaliserte boliger

Baser hjemmebaserte tjenester, PU og ambulerende (kjøp av baser) – (S)

Forventet vekst av behov i hjemmebaserte tjenester gir et økt behov for baselokaler til personalet.

Velferdsboliger

Solbergveien 7 – 38 nye boliger – (F3)

Bærum kommune kjøpte tomten Solbergveien 7 i 2009 med formål om å bygge velferdsboliger, reguleringsplan for tomten ble vedtatt oktober 2014. I handlingsprogram 2016–2019 var det reservert en ramme på 100,3 mill. til prosjektet. Kostnadsrammen ble fastsatt til 95 mill. i formannskapet 8. mars 2016 i sak 040/16 *Velferdsboliger i Solbergveien 7 – orientering etter anskaffelse, fastsetting av kostnadsramme*. De 38 boligene planlegges å være klare for innflytting 1. oktober 2017. I handlingsprogram 2016–2019 var det lagt inn forventninger om 20 mill. i andel tilskudd fra Husbanken i 2018. Dette beløpet er nedjustert til 14,3 mill., og forventning om tilskudd er basert på 15 prosent av investeringskostnad.

Ekstra behov knyttet til økt bosetting av flyktninger – (S)

Bærum Kommune skal bosette 330 flyktninger inkludert 100 enslige mindreårige i 2017. I tillegg kommer familiegjenforening. Bosettingen vil bli dekket via leie i det private markedet, kommunalt eide boliger og nyanskaffelser. Det er reservert 32 mill. årlig i handlingsprogramperioden til kjøp av boliger til flyktninger.

Omdisponeringer av eksisterende boliger til flyktninger – (S)

I 2016 har Bærum Kommune igangsatt ombygging av tidligere PU-boliger/baser til boliger til cirka 50 personer. I handlingsprogramperioden er det reservert 10 mill. årlig til omdisponering av eksisterende boliger til flyktninger. Posten nedjusteres da potensiale for omdisponering er redusert. Det er ikke tilskudd knyttet til denne investeringen.

Kjøp av velferdsboliger – (S)

For 2017 er lagt inn 3,8 mill. til kjøp av velferdsboliger. I tillegg kommer avsetning til vanskeligstilte med 94 mill. i 2018. Deretter er det reservert 18,2 mill. i resten av handlingsprogramperioden.

Boliger, psykiatri

Kjøp av enkeltstående boliger – (S)

Det er satt av midler til kjøp av enkeltstående boliger innen psykiatri. Dette er i henhold til *Behovsplan for bo- og behandlingssentre, omsorgsboliger og velferdsboliger 2014–2033*.

7.6 Miljø, idrett og kultur

7.6.1 Kultur og fritid

PROSJEKTER Mill. kr	Fase (1)	Reservert ramme/ estimat F0, F1 og F2	Prosjektkostnad			Revidert års- budsjett ØMI 2016	Års- bud- sjett 2017	Periodisering – økonomiplan			Sum HP 2017– 2020
			Opprin- nelig ramme (BP3) F3	Sist vedtatt ramme ØMI	Innst. ny ramme			2018	2019	2020	
Kultur og fritid, brutto						90,5	50,3	26,5	24,5	24,5	125,8
Salgsinntekt											
Tilskudd						9,0	9,2	2,0	2,0	2,0	15,2
– Kulturhuskjeller	F3						0,3				0,3
– Bærum idrettspark	F4					7,0	7,2				7,2
– Herav Anleggsplan, fysisk aktivitet	S					2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	8,0
Netto investeringsutgift						81,5	41,1	24,5	22,5	22,5	110,6
Rud konseptanalyser nytt svømmeanlegg	F1	1,9				0,7					
Utfartsparkering Franskleiv, 100 plasser	F1	4,0						4,0			4,0
Bibliotek Rykkinn	F1	2,0					2,0				2,0
Bærumungdommens motorsenter, oppgradering	F1	1,5				0,3	1,5				1,5
Utvikling av Nadderud stadion, mulighetsstudie	F1		2,0	2,0	2,3	0,6					
Bibliotek Bekkestua (inventar)	F3		5,0	7,0		6,6					
Ismaskin Rud	F3		1,6	1,6		1,6					
Multiaktivitetshall, inventar	F3		0,7	1,4		0,6					
REGA – modernisering IT og oppussing 5 gjesterom	F3		0,3	0,3		0,1					
Ny kunstgressbane ved Nadderud vgs.	F3		3,0	3,0		3,0					
Kjørbotangen, infrastruktur	F3		0,5	0,5		0,5					
Nadderud stadion – nødvendige forbedringer	F3		10,0	10,0		5,3	2,0				2,0
Bibliotek, oppgradering	F4		1,0	1,0		0,5					
Nadderudhallen, vannsklie	F4		6,4	6,9		0,6					
Kulturhus, prøvescene	F4		46,8	46,8	44,9	2,8					
Bærum idrettspark, trinn1 – tørrhall	F4		364,0	364,0		6,1					
Bærum Kulturhus (alle scener)	S					2,7	2,5	2,5	2,5	2,5	10,0
Lille Scene	S		2,0	2,0		2,0					
Sandvika Teater	S		2,5	2,5			2,5				2,5
Verneverdige bygg – brannsikring	S					1,6					
Kulturanleggsplan	S					4,7	2,0	2,0	2,0	2,0	8,0
Prosjekter, anleggsplan, fysisk aktivitet	S					39,1	30,2	14,0	17,0	17,0	78,2
Oppgradering lekeplasser	S					0,7	0,5	0,5	0,5	0,5	2,0
Alternative energikilder, idrettsanlegg	S					8,2	5,6	3,0	2,0	2,0	12,6
Bibliotek, utvikling	S		4,0	4,0		1,6	1,0				1,0
Egne treningslokaler for mindre idretter	S					0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	2,0

Nye investeringsprosjekter/prosjekter i tidligfase

Rud konseptanalyser nytt svømmeanlegg – (F1)

Det ble i handlingsprogram 2015–2018, sak 14/166, bedt om en alternativstudie for svømmehall i tilknytning til Bærum Idrettspark. Det er innledningsvis vurdert fem mulige alternativer, som har vært til politisk behandling. Det ble vedtatt å utrede to av alternativene videre – se formannskapssak 121/16. Konseptvurdering skal være klar i løpet av høsten 2016, og da kan det tas en beslutning om man skal videreføre prosjektet til planleggingsfasen. Reservert ramme er 1,9 mill. til pågående utredning. Politiske behandlinger vil være styrende for fremtidig behov.

Utfartsparkering Franskleiv, 100 plasser – (F1)

Nylig vedtatt reguleringsplan åpner for utvidelse av den eksisterende utfartsparkering med cirka 100 plasser. Utvidelse og oppgradering av parkeringsplassen planlegges i 2018, innenfor en kostnadsramme på 4 mill.

Bibliotek Rykkinn – (F1)

Oppgradering og bygningsmessige arbeider vil bli gjennomført i 2017.

Bærumungdommens motorsenter, oppgradering – (F1)

Prosjektering av utvikling uteområde med ATV/trial/cross-bane er i gang. Det er fortsatt usikkerhet om areal. Det er tatt grunnprøver på grunn av oppdaget kvikk-leire. Det er stor risiko for at prosjektet ikke kan ferdigstilles før i 2017. Ubrukte midler overføres til 2017.

Utvikling av Nadderud stadion – (F1)

Høsten 2013 ba formannskapet Rådmannen om å utarbeide mulighetsstudie over Nadderud stadion i tett dialog med Tyrving, Stabæk, Bærum Idrettsråd, naboer og NTG. I 2014 ble det avsatt midler til gjennomføring av mulighetsstudie for utvikling av Nadderud Stadion. Sommeren 2015 ble ulike ambisjonsnivåer sendt på høring. Det legges frem en sak om konseptvalg høsten 2016. Prosjektet har utviklet seg og det er behov for ytterligere konsulenttjenester.

Eksisterende investeringsprosjekter i gjennomføringsfase

Nadderud stadion – nødvendige forbedringer – (F3)

Tiltak for nødvendige forbedringer knyttet til kontrollrom, nødlys, skilting av anlegg, fasiliteter for funksjonshemmede, sanitærfasiliteter og førstehjelp i forhold til publikum. Tiltak utføres høsten 2016 og i 2017.

Bærum Kulturhus (alle scener) – (S)

Løpende bevilgning er på 2,5 mill. per år i handlingsprogramperioden knyttet til oppgradering og videreutvikling av scene, sal og publikumsområder i Bærum kulturhus, Sandvika teater og Lille scene. Sceneteknisk utstyr utgjør en betydelig andel av de totale investeringene.

Sandvika teater og Lille scene – (S)

Bevilgningen er knyttet til oppgradering av galleriet i Sandvika teater og Lille scene.

Kulturanleggsplanen – (S)

Bevilgningen er en rammebevilgning øremerket framføringsarenaer, investeringer og oppgradering av utstyr for å styrke det lokale kulturmiljø. Organisasjoner og lokalmiljø/lokale initiativ kan søke. Prioriteringer gjøres i samarbeid med Bærum kulturråd.

Prosjekter, anleggsplan, fysisk aktivitet – (S)

Bevilgningen er en rammebevilgning knyttet til løpende prosjekter i Anleggsplanen. I perioden 2017–2020 er det samlet foreslått avsatt 62 mill. Det budsjetteres med 2 mill. hvert år i inntekter og bruttorammen økes tilsvarende. Det foreslås en økning i bevilgningen med 3 mill. fra 2019.

Oppgradering lekeplasser – (S)

Det bevilges løpende midler på 0,5 mill. til oppgradering av lekeplasser.

Alternative energikilder, idrettsanlegg – (S)

Det er en løpende bevilgning på 3 mill. avtrappende til 2 mill. per år. Bruken av midlene prioriteres i tett samarbeid med Bærum idrettsråd. Det er fokus på å få ned energiforbruket på de mest kostnadskrevende anleggene. Is-anleggene prioriteres.

Bibliotek, utvikling – (S)

I forbindelse med handlingsprogram 2014–2017 ble det etablert investeringsmidler til oppgradering og utvikling av bibliotekene. Bevilgningen er på 1 mill. per år i 2014–2017. Midlene er til nå brukt til en rekke små og store investeringsprosjekter i utstyr og inventar for å styrke bibliotekene som formidlingsarena og møteplass.

Egne treningslokaler for mindre idretter – (S)

Dette er en løpende bevilgning på 0,5 mill. per år. Midlene benyttes i første omgang til mindre bygningsmessige endringer av treningsarealer til mindre idretter.

7.6.2 Kirke og andre religiøse formål

PROSJEKTER Mill. kr	Fase (1)	Reservert ramme/ estimat F0, F1 og F2	Prosjektkostnad				Revidert års- budsjett ØMI 2016	Års- bud- sjett 2017	Periodisering – økonomiplan			Sum HP 2017– 2020
			Op- prin- nelig ramme (BP3) F3	Sist vedtatt ramme ØMI	Innst. ny ramme	2018			2019	2020		
Kirke og andre religiøse formål, brutto						34,8	29,9	4,8	2,0	2,0	38,7	
Salgsinntekt												
Tilskudd												
Netto investeringsutgift						34,8	29,9	4,8	2,0	2,0	38,7	
IT-investeringer Den Norske Kirke	F1	1,2					1,2				1,2	
Haslum kirke, toalett og dåpssakristi	F1	4,0				2,0	3,5				3,5	
Tanum menighet, nytt kirkesenter	F3		26,0	26,0	33,0	15,0	18,3	2,8			21,1	
Ny kremasjonsovn	F3		10,0	10,0		8,8						
Kirkegårder, inkl. Steinsskogen	F3		65,3	65,3	67,1	1,5						
Orgel, kirke	F3					4,3	3,7				3,7	
Orgel, krematorium	F3		3,0	3,0		1,2	1,2				1,2	
Rehabiliteringsprosjektet gravplassene	S					2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	8,0	

Nye investeringsprosjekter/prosjekter i tidligfase

IT-investeringer Den Norske Kirke – (F1)

Som en del av Bærum kommunes forpliktelse ovenfor Den Norske Kirke, vil det bli overført midler til drift og investering av IT-løsninger. Gjennom dette tiltaket sikres det at kirkens løsninger er uavhengige av kommunes.

Haslum kirke, toalett og dåpssakristi – (F1)

Det ble i handlingsprogram 2013–2016 avsatt en bevilgning på 4 mill. til nytt servicebygg med HC-fasiliteter og møterom i tilknytning til dåpssakristiet på Haslum kirke. Prosjektet er i konseptfasen. Rådmannen orienterte om saken i Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur 14. januar 2016. Rådmannen vil fremme en egen sak, da det ikke er samsvar mellom de ønsker kirken har og reservert ramme.

Eksisterende investeringsprosjekter i gjennomføringsfase

Tanum menighet, nytt kirkesenter – (F3)

Formannskapet vedtok i sak 143/13 å bevilge 26 mill. til bygging av et kirkesenter med plass til ansatte i menigheten og menighets-sal/møterom. Rådmannen foreslo å øke rammen til 30 mill. grunnet prisstigning og uventet høy entreprisestigning til møtet Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur 19. mai 2016. I formannskapetsmøtet 14. juni 2016 ble det vedtatt å fastsette rammen til 33 mill. slik at det også kan bygges kjeller for lagringsformål. Merbehovet på 7 mill. er lagt inn i handlingsprogram for 2017–2020. Det planlegges oppstart av byggearbeider innen utgang av 2016 og ferdigstilling innen utgang av 2017. Husbanken vurderer å gi rentekompensasjon til prosjektet.

Orgel, Kirke – (F3)

I samarbeid med Bærum kirkelige fellesråd er det satt at midler til ombygging av orgelet i Helgerud kirke og kjøp av nytt orgel i Østerås kirke. Prosjektene vil bli utført innenfor en ramme på 4,2 mill., hvor 0,5 mill. benyttes i 2016 og 3,7 mill. i 2017.

Orgel, krematorium – (F3)

I samarbeid med Bærum kirkelige fellesråd og organistene, er det enighet om å nytte midlene til rehabilitering av eksisterende orgel på Haslum krematorium, innenfor en ramme på 1,2 mill.

Rehabiliteringsprosjekter gravplassene – (S)

Gjennomføres hvert år rehabiliteringsprosjekter på de eksisterende gravplassene i henhold til en rehabiliteringsplan. Løpende bevilgning, med en årlig bevilgning på 2 mill.

7.6.3 Fysisk planlegging, kulturminne, natur og nærmiljø

PROSJEKTER Mill kr	Fase (1)	Reservert ramme/ estimat F0, F1 og F2	Prosjektkostnad			Revidert års- budsjet ØMI 2016	Års- bud- sjett 2017	Periodisering – økonomiplan			Sum HP 2017– 2020
			Opprin- nelig ramme (BP3) F3	Sist vedtatt ramme ØMI	Innst. ny ramme			2018	2019	2020	
Fysisk planlegging, natur, nærmiljø, brutto						70,2	109,2	144,5	49,3	31,2	334,2
Salgsinntekt							60,0				60,0
Meglergården Bekkestua	F1						60,0				60,0
Tilskudd											
Netto investeringsutgift						70,2	49,2	144,5	49,3	31,2	274,2
Sandvika byutvikling	S					34,4			10,0	10,0	20,0
Elvepromenaden, Sandvika	F1	125,0					50,0	75,0			125,0
Kadettangen/Sandvika fjordpark	F2/ F3	35,0					35,0	25,0			60,0
By og stedsutvikling øvrige	S						10,0	10,0	5,0	10,0	35,0
Hammerdammen bro	F0	1,0							1,0		1,0
Åpning av Dæhlibekken	F1	28,0						14,0	14,0		28,0
Etablering av Gjønnesparken	F1	10,0						10,0			10,0
Undergang Griniveien – ved Haug skole	F2	8,0							8,0		8,0
Ny parkdriftsstasjon på Stabekk	F3	4,5				2,1					
Meglergården Bekkestua	F3		1,0	1,0		1,0					
Brambanikvartalet	S/F3		2,3	3,2		0,9	0,3	0,3	0,1		0,7
Nedgravde søppeløcont. på friområder og badeplasser	F3		2,0	2,0		0,8					
Demning Lysakerelven	F3		8,0	8,0	13,0	4,3					
Oppgradering av Grinibrakka (KST vedtak HP 16–19)	F3		2,0	2,0		2,0					
To maskiner for ugressbekjempelse	F3		0,6	0,6		0,6					
Klekkeriet	F3					0,1					
Minnesmerke Donato Gaspare Brambani	F3		1,0	1,0		0,7					
Fugletittertårn Storøya	F4		0,7	0,7		0,7					
Lysarmatur turveier	S		4,5	4,5		0,8	0,7				0,7
Bedre badeplassene	S					0,4	0,2	0,2	0,2	0,2	0,8
Turveier	S					10,0	5,8	4,0	4,0	4,0	17,8
Innløsning friområder	S					5,0	3,0	2,0	2,0	2,0	9,0
Rehabilitering vassdrag, vannforvaltningsdirektivet – hovedplan	S					6,6	4,2	4,0	5,0	5,0	18,2

Nye investeringsprosjekter/prosjekter i tidligfase

By og stedsutvikling Sandvika

Investeringene er en rammebevilgning til by- og stedsutvikling Sandvika med tilhørende definerte delprosjekter:

- *Sandvika byutvikling – (S)*
Reguleringsplanen for området behandles høsten 2016, og følges opp med utbyggingsavtaler for offentlige rom med grunneierne. Forventet, men usikker framdrift for kostnader i denne handlingsprogramperioden på 10 mill. i 2019 og 10 mill. i 2020.
- *(NY) – Elvepromenaden – (F1)*
  - Det planlegges opparbeiding av promenadebrygge, oppholdsarealer og ny beplantning langs hele østsiden av elva. Foreløpig estimert prosjektkostnad for etappe 1 (videreføring av eksisterende brygge – opp til Kinoveibrua) er 50 mill. i 2017 og 75 mill. i 2018.
  - Rådmannen anbefaler å utrede ferdigstille av hele elvepromenaden – helt opp til Andenæskvartalet/Åmotgården – innenfor samme periode, inklusiv ny Kinoveibro. Foreløpige estimater for en slik utvidelse av prosjektet vil ligge på omlag 60 mill. i 2019. Dette er det foreløpig IKKE avsatt midler til i økonomiplanen.
- *Kadettangen/Sandvika fjordpark – (F2/F3)*
Rådmannen fortsetter planleggingen i tråd med et bearbeidet minimumsalternativ i tråd med politisk vedtak i formannskapet 8. mars 2016, sak 35/16. Steinutfyllingen avsluttet sommeren 2016. Anbud for anleggsgartnerentreprise utarbeides høsten 2016. Deler av parken gjennomføres med tanke på åpning for bading sommeren 2017. Forventet prosjektkostnad for denne handlingsprogramperioden er 35 mill. i 2017 og 25 mill. i 2018. Forventet ferdigstillelse i 2018.

By og stedsutvikling øvrige – (S)

Det foreslås i tillegg midler til å dekke investeringsprosjekter knyttet til by- og stedsutvikling i tettsteder utover Sandvika. I perioden 2017–2020 er det et samlet budsjett på 35 mill.

(NY) – Hammerdammen bro – (F0)

Det er ønskelig å opprettholde en turveiforbindelse fra Bærum til Oslo over Lysakerelven. Dette er en gammel kryssing av Lysakerelven. Turveibroen er mye brukt av både gående og syklende, fra både Bærum- og Oslo-siden. Dette er en eksisterende bru hvor fundamentet trenger rehabilitering. Rådmannen foreslår at det avsettes 1 mill. til dette prosjektet i 2019.

Åpning av Dæhlibekken – (F1)

I forbindelse med at Statens vegvesens utbygging av E16 (strekning fra Sandvika til Wøyen) ble det bestemt at Dæhlibekken bør åpnes fra Sandvikselva, opp langs Bærumsveien til like nord for eksisterende gang/sykkelbro. Forventet prosjektkostnad er 28 mill. og forventet ferdigstillelse i løpet av 2018.

Etablering av Gjønnesparken – (F1)

Parken på Gjønneskjoldet prosjekteres og opparbeides innen rammen av et redusert alternativ. Det er foreslått avsatt 10 mill. til opparbeiding av park i 2018. Forventet prosjektkostnader er 10 mill. og forventet ferdigstillelse i 2018.

Udergang Griniveien – ved Haug skole – (F2)

Det er budsjettet 8 mill. til udergang Griniveien ved Haug skole. Etter planen vil prosjektet starte opp i 2019. Dette er et samarbeidsprosjekt med Statens vegvesen og gjøres samtidig med etablering av gang-/sykkelveien.

Eksisterende investeringsprosjekter i gjennomføringsfase

Brambanikvartalet – (S/F3)

Opprinnelig ramme var 2,3 mill., sist vedtatt ramme i Økonomimelding I 2016 er 3,2 mill. Prosjektet består av flere mindre tiltak for leietakertilpasninger og klargjøring for utleie.

Lysarmatur turveier – (S)

Det ble i forbindelse med handlingsprogrammet for 2012–2015 bevilget midler til utskifting av lysarmaturer. Midlene omfattet både lysarmaturer på idrettsanlegg og turveier. De senere årene er utskifting av armaturer langs turveier prioritert. For 2017 er det foreslått en bevilgning til dette formålet på 0,7 mill.

Bedre badeplasser, turveier, innløsning friområder – (S)

Det budsjetteres løpende midler til investeringer i bedre badeplasser og turveier. I tillegg er det reservert løpende midler til investeringer i innløsninger av friområder.

Rehabilitering vassdrag, vannforvaltningsdirektivet – hovedplan – (S)

Samarbeidsprosjekt for kommuner som har nedslagsfelt for vann som renner til indre Oslofjord vest. Prosjektet har et årlig budsjett som i perioden 2017–2020 samlet utgjør 18,2 mill.

7.6.4 Brann- og ulykkesvern

PROSJEKTER Mill. kr	Fase (1)	Reservert ramme/ estimat F0, F1 og F2	Prosjektkostnad			Revidert års- budsjett ØMI 2016	Års- bud- sjett 2017	Periodisering – økonomiplan			Sum HP 2017– 2020
			Opp- prin- nelig ramme (BP3) F3	Sist vedtatt ramme ØMI	Innst. ny ramme			2018	2019	2020	
Brann- og ulykkesvern, brutto						20,0					
Salgsinntekt											
Tilskudd											
Netto investeringsutgift						20,0					
Brannstasjon østre Bærum – tomt	F3		20,0	20,0		20,0					

Se kapittel om Fornebu for omtale av ny brannstasjon på Fornebu.

7.6.5 Samferdsel

PROSJEKTER Mill. kr	Fase (1)	Reservert ramme/ estimat F0, F1 og F2	Prosjektkostnad			Revidert års- budsjett ØMI 2016	Års- bud- sjett 2017	Periodisering – økonomiplan			Sum HP 2017– 2020
			Opp- prin- nelig ramme (BP3) F3	Sist vedtatt ramme ØMI	Innst. ny ramme			2018	2019	2020	
Samferdsel, brutto						57,3	82,5	69,4	58,4	43,8	254,1
Salgsinntekt											
Tilskudd						3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	12,0
– Trafikksikkerhetsprogrammet	S					3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	12,0
Netto investeringsutgift						54,3	79,5	66,4	55,4	40,8	242,1
Uderganger og trapper	F0/S	3,0								3,0	3,0
Åsterud bru	F1	8,0						8,0			8,0
Nesveien bru	F1	14,0							14,0		14,0
Gatevarme Vestfjordgata/Kinoveien	F1	5,0					5,0				5,0
Trapp Kommunegården	F1	1,0						1,0			1,0
Rådmann Hamrasts vei	F1	4,0				1,0	1,0	1,0	1,0		3,0
Rådhusbroen	F1	8,0					8,0				8,0
Ny sandsilo Fornebu	F1	3,0					3,0				3,0
Ny sandsilo Bryn	F2	3,0				3,0	3,0				3,0
Ny sandsilo	F2	2,5				2,5	2,5				2,5
Energieffektivisering veilys	F3		24,7	24,7		4,6	2,9	2,5	0,3		5,7
Overvåkingsanlegg for gatevarme	F3		2,4	2,4		0,6					
Tennskap og nye målere til veilysanlegg	F3		60,0	51,0		12,7	16,3	16,1	2,3		34,7
Innseilingslys Høvikodden:	F3		0,2	0,2		0,2					
Oppmerking Slepndrenna	F3		0,5	0,5		0,5					
Drosjeholdeplass i Sandvika – flytting	F4		7,0	7,0		0,6					
Opprustning/rehabilitering av bruer	S					0,6	5,0	5,0	5,0	5,0	20,0
Grunnerverv	S					1,1	0,3	0,3	0,3	0,3	1,2
Investering parkeringsanlegg	S					1,6	2,0	2,0	2,0	2,0	8,0
Universell utforming	S					1,3	0,7	0,7	0,7	0,7	2,8
Veiforsterking	S					9,8	12,0	12,0	16,0	16,0	56,0
Trafikksikkerhetsprogram	S					11,7	13,0	13,0	13,0	13,0	52,0
Kollektivtrafikk	S					0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	1,2
Veiforsterkning/overvannshåndtering	S		16,0	16,0		1,4	4,0	4,0			8,0
Handlingsplan sykkel	S					3,8	3,5	3,5	3,5	3,5	14,0

Nye investeringsprosjekter/prosjekter i tidligfase

(NY) – Underganger og trapper – (F0/S)

Det er foreslått budsjettert 3 mill. i 2020. Målet for prosjektet er å redusere vedlikeholdsetterslepet på underganger og trapper, i tillegg til å forbedre det estetiske inntrykket. Det er kartlagt 42 underganger som har behov for oppgradering i større eller mindre grad. Undergangene er slitte med tanke på dekke og vegg/tak, og en del har utfordringer med drenering. Flere trapper er gamle med utførelse i tre/betong, som blir glatte om vinteren. Ti av disse er det behov for å skifte ut til metalltrapper.

Åsterud bru og Nesveien bru – (F1)

Det er budsjettert midler til opprusting av Nesveien og Åsterud bru på henholdsvis 8 mill. i 2018 og 14 mill. i 2019.

Nesveien bru er en midlertidig bru. Det er behov for en ny bru som tilfredsstillers dagens krav til utforming, både med hensyn til biltrafikk og myke trafikanter. Åsterud bru er i dårlig forfatning og er for smal for toveis trafikk. Brua er en flaskehals grunnet sin smale bredde.

Opprustning/rehabilitering av bruer – (S)

Det er avsatt 5 mill. årlig i handlingsprogramperioden til opprustning og rehabilitering av bruer. Dette er i tillegg til avsatt midler til opprusting av Rådhusbroen (8 mill.), Åsterud bru (8 mill.) og Nesveien bru (14 mill.). I perioden 2017–2020 er det foreslått et samlet budsjett på 50 mill. til opprustning og rehabilitering av bruer.

Gatevarme Vestfjordgata/Kinoveien (vest for gangbrua) – (F1)

I henhold til kommunens veinormaler er det vedtatt at gater i sentrumsområder skal ha gatevarme. Vestfjordgata og Kinoveien vest for gangbrua, avviker fra veinormalen og det foreslås at kjørebaneene i disse gatene oppgraderes. Det foreslås å bevilge 5 mill. til dette prosjektet i 2017.

Trapp Kommunegården – (F1)

Trappen er slitt og det vil bli behov for oppgradering. Trappen er dårlig fundamentert på løsmasser og det er et ønske om å gjøre grundigere grunnarbeider for å oppnå et mer holdbart resultat. Til dette foreslås det foreløpig reservert 1 mill. i 2018. Prosjektet må imidlertid sees i sammenheng med prosjekt for rehabilitering og evt. utvidelse av Kommunegården (politisk sak om dette legges frem i høst).

Rådmann Halmrasts vei – (F1)

Biltrafikken i Rådmann Halmrasts vei fører til nedbryting av veiens overbygning, da anlegget ikke er bygget for biltrafikk. Dette leder til skader i belegget, og på sikt skader på gatevarmeanlegget. Det er behov for bevilgninger til oppgradering av anlegget tilpasset biltrafikk. Det foreslås avsatt 1 mill. hvert år i 2017, 2018 og 2019.

Nye sandsiloer – (F1/F2)

Siloene for strømaterialer på Lommedalen, Bryn og Fornebu må skiftes ut på grunn av omfattende slitasje og rustskader. Utskiftningen vil skje 2017. Nye siloer er kostnadsberegnet til 8,5 mill.

Eksisterende investeringsprosjekter i gjennomføringsfase

Energieffektivisering veilyss – (F3)

Det skal gjennomføres oppgraderingsarbeider for å skifte ut tradisjonell veibelysning med LED-belysning. Det foreslås budsjettert 2,9 mill. i 2017, 2,5 mill. i 2018 og 0,3 mill. i 2019.

Tennskap og nye målere til veilysanlegg – (F3)

Forventet projektkostnader for denne handlingsprogramperioden er til sammen 34,7 mill. Arbeidet forventes ferdigstilt i 2019.

Grunnerverv, universell utforming, kollektivtrafikk – (S)

Det bevilges midler til grunnerverv, universell utforming, og kollektivtrafikk. Bevilgningene er løpende med årlig bevilgning på henholdsvis 0,3 mill., 0,7 mill. og 0,3 mill.

Investeringer i parkeringsanlegg – (S)

Det bevilges midler til utbedringer/oppgraderinger i parkeringsanlegg. Bevilgningen er løpende med en årlig bevilgning på 2 mill. I 2017 og 2018 vil disse midlene også bli benyttet for å tilrettelegge for kravene i den nye forskriften om vilkårsparkering

Veiforsterking/overvann – (S)

Er en rammebevilgning knyttet til løpende prosjekter. I perioden 2017–2020 er det en samlet bevilgning på 64 mill.

Trafikksikkerhetsprogram – (S)

Er en rammebevilgning knyttet til løpende prosjekter for trafikksikkerhet, herunder prosjekter knyttet til Ak-sjon skolevei. Det budsjetteres med 3 mill. hvert år i inntekter og bruttorammen økes tilsvarende. I handlingsprogramperioden 2017–2020 er det et samlet forslag til budsjett på 52 mill.

Handlingsprogram sykkel – (S)

Handlingsprogram sykkel prioriterer tilgjengelige midler fordelt på tre grupper; tilrettelegging (forprosjekt/planreserve), mindre tiltak og større prosjekter. Prosjektet er vedtatt i kommunestyret 22.06.2016, sak 68/16, og følger opp vedtatt sykkelstrategi med forslag til Handlingsprogram sykkel 2016–2019 med forslag til tiltak som har som mål å gjøre det mere attraktivt å sykle for alle i Bærum. Løpende bevilgning, med et årlig beløp på 3,5 mill.

7.6.6 Transport

PROSJEKTER Mill. kr	Fase (1)	Re- servert ramme/ estimat F0, F1 og F2	Prosjektkostnad			Revidert års- budsjett ØMI 2016	Års- bud- sjett 2017	Periodisering – økonomiplan			Sum HP 2017– 2020
			Opprin- nelig ramme (BP3) F3	Sist vedtatt ramme ØMI	Innst. ny ramme			2018	2019	2020	
Transport, brutto						11,1	9,9	9,9	9,9	9,9	39,6
Finansiering						9,9	9,9	9,9	9,9	9,9	39,6
Salgsinntekt											
Tilskudd											
Netto investeringsutgift						11,1	9,9	9,9	9,9	9,9	39,6
Driftsmidler						9,9	9,9	9,9	9,9	9,9	39,6
Biler og maskiner	S					10,5	9,3	9,3	9,3	9,3	37,2
Økt antall biler innen Bistand og omsorg	S					0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	2,4

Nye investeringsprosjekter/prosjekter i tidligfase

Ingen nye investeringsprosjekter er foreslått.

Eksisterende investeringsprosjekter i gjennomføringsfase

Biler og maskiner – (S)

Investeringer knyttet til kjøp av biler, maskiner og utstyr til kommunens tjenestesteder. Dagens modell har en tilbakebetalingsplan med 1/10 hvert år. Løpende bevilgning på 9,3 mill. hvert år.

Biler innen Bistand og omsorg – (S)

Kjøp av biler til sektor Bistand og omsorg. Løpende bevilgning på 0,6 mill. hvert år.

7.6.7 Vann, avløp og renovasjon

PROSJEKTER Mill. kr	Fase (1)	Reservert ramme/ estimat F0, F1 og F2	Prosjektkostnad			Revidert års- budsjett ØMI 2016	Års- bud- sjett 2017	Periodisering – økonomiplan			Sum HP 2017– 2020
			Op- prin- nelig ramme (BP3) F3	Sist vedtatt ramme ØMI	Innst. ny ramme			2018	2019	2020	
Vann, avløp og renovasjon, brutto						188,0	221,5	181,7	193,5	192,0	788,7
Finansiering						188,0	221,5	181,7	193,5	192,0	788,7
Salgsinntekt											
Tilskudd											
Netto investeringsutgift						188,0	221,5	181,7	193,5	192,0	788,7
Driftsmidler											
Disposisjonsfond											
Bundet kapitalfond											
Ubundet kapitalfond (inkl. MVA-kompensasjon)											
Lånemidler						188,0	221,5	181,7	193,5	192,0	788,7
Renovasjon, brutto						43,8	56,5	14,7	11,5	10,0	92,7
Finansiering						43,8	56,5	14,7	11,5	10,0	92,7
Salgsinntekt											
Tilskudd											
Netto investeringsutgift						43,8	56,5	14,7	11,5	10,0	92,7
Sigevannsanlegg	F2	20,0				1,1	16,0	1,0	1,0		18,0
Isi omlastestasjon	F2	6,0					6,0				6,0
Isi gjenvinningsstasjon	F3		150,0	150,0		9,8	6,0	1,7			7,7
Ny renovasjonsordning	F3		18,0	18,0		16,0	12,0	0,5	0,5		13,0
Vakumanlegg Fornebu	F3					3,5	1,5	1,5			3,0
Diverse prosjekter	S					13,4	15,0	10,0	10,0	10,0	45,0
Vann og avløp, brutto						144,2	165,0	167,0	182,0	182,0	696,0
Finansiering						144,2	165,0	167,0	182,0	182,0	696,0
Salgsinntekt											
Tilskudd											
Netto investeringsutgift						144,2	165,0	167,0	182,0	182,0	696,0
<i>Vann</i>											
Ringforbindelse Skui	F1	50,0						5,0	20,0	25,0	50,0
Rehabilitering damanlegg	F2	12,0				4,0	8,0				8,0
Ny driftsbasis på Rud – mulighetsstudie	F3		1,2	1,2		1,2					
Aurevannsanlegget	S					2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	8,0
Fornyning og forsterking vannledning	S					57,0	70,0	75,0	75,0	70,0	290,0
<i>Avløp</i>											
Diverse prosjekter	S					5,0					
Fornyning og forsterking av avløpsnett	S					75,0	85,0	85,0	85,0	85,0	340,0

Nye investeringsprosjekter/prosjekter i tidligfase

Renovasjon

Sigevannsanlegg fra Isi avfallsanlegg – (F2)

Utbedring, kontroll og behandling av sigevann fra Isi avfallsanlegg. Det er foreslått budsjettert 16 mill. i 2017, 1 mill. i 2018 og 1 mill. i 2019.

(NY) – Isi omlastestasjon – (F2)

Det er behov for å foreta videreutvikling av Isi omlastestasjon. Til dette foreslås det en bevilgning på 6 mill. i 2017. Bevilgningen er omdisponert fra bevilgning knyttet til Isi miljøstasjon.

Vann og avløp

Forslag til investeringer bygger på *Hovedplan vannforsyning, avløp og vannmiljø 2017–2020* – høring som ble behandlet i Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur i juni 2016.

Ringforbindelse Skui – (F1)

Vannforsyningen til Skui er i dag basert på en hovedledning. Dette gir dårlig sikkerhet ved vannledningsbrudd. Det må på sikt etableres en tosidig forsyning til området. Arbeidet er i gang med skisseprosjekt for å velge konsept for videre arbeide. Forsterkning av vannforsyningen til Skui er kostnadsberegnet til 50 mill. Det foreslås å reservere 5 mill. i 2018, 20 mill. i 2019 og 25 mill. i 2020.

Rehabilitering damanlegg – (F2)

Bevilgning knyttet til rehabilitering av damanlegg, i henhold til LDIP. I 2016 og 2017 foreslås bevilgninger knyttet til Trehørnigsdammen på henholdsvis 4 mill. og 8 mill.

Eksisterende investeringsprosjekter i gjennomføringsfase

Renovasjon

Isi gjenvinningsstasjon – (F3)

Byggeprosessene knyttet til administrasjonsbygget, vektor, ramper og tak er ferdig. Gjenstående midler vil bli benyttet til utbedring av driftsgården etter rettsaken, setningsproblem rundt Isi gjenvinningsstasjon, støyreduerende tiltak, endringer i Farlig avfall bygget og videreutvikling av rampa.

Ny renovasjonsordning – (F3)

Investeringer knyttet til ny renovasjonsordning, som er utsortering av matavfall og nye beholderløsninger. Kjøp av beholdere starter i 2016 med 5 mill. Utsetting av beholdere starter i 2017. Samlet bevilgning for perioden 2017–2021 er på 13 mill.

Vakumanlegg på Fornebu – (F3)

Det er budsjettert midler til videre utbygging av vakumanlegg på Fornebu. Midlene vil bli benyttet i henhold til utbyggingstakten på Fornebu. Det antas at det benyttes 1,5 mill. i 2017 og 1,5 mill. i 2018.

Diverse prosjekter – (S)

Det bevilges løpende midler til diverse prosjekter innen renovasjon. De største prosjektene i perioden 2017–2020 vil være utskifting av maskiner og utstyr, containere, kjøp av beholdere til de som har beholder fremfor pose til papp og papir, eventuelle merknader fra Fylkesmannen etter tilsyn med deponiene på Isi 1 og Isi 2 og løpende investeringer i den omstillingen Renovasjon er inne i de neste årene.

Vann og avløp

Aurevannsanlegget – (S)

Det er behov for årlig bevilgning knyttet til oppgradering av Aurevannsanlegget. Løpende bevilgning på 2 mill. hvert år.

Fornyning og forsterking vannledning – (S)

Dette er en løpende bevilgning knyttet til fornyning og forsterking av vannledningene, herunder bevilgninger til knutepunktforsterkninger. Prosjekter til fornyning og forsterking har en årlig bevilgning på 65 mill. Til knutepunktforsterkninger foreslås en bevilgning på 5 mill. i 2017, 10 mill. i 2018, 10 mill. i 2019 og 5 mill. i 2020.

Fornyning og forsterking av avløpsnett – (S)

Dette er en bevilgning knyttet til fornyning og forsterking av avløpsnett, herunder bevilgninger til avløpspumpestasjoner. Bevilgningen er løpende med en årlig bevilgning på 80 mill. til fornyning og forsterking og 5 mill. til avløpspumpestasjoner.

7.7 Fornebu

PROSJEKTER Mill. kr	Fase (1)	Reservert ramme/ estimat F0, F1 og F2	Prosjektkostnad			Revidert års- budsjet ØMI 2016	Års- bud- sjett 2017	Periodisering – økonomiplan			Sum HP 2017– 2020
			Opprin- nelig ramme (BP3) F3	Sist vedtatt ramme ØMI	Innst. ny ramme			2018	2019	2020	
FORNEBU, brutto						131,3	145,7	306,1	360,3	225,0	1 037,1
Finansiering						131,3	145,7	306,1	360,3	225,0	1 037,1
Salgsinntekt											
Tilskudd						42,4	63,5	63,5	63,5	63,5	254,1
– herav fremskyndings-bidrag fase 1						40,0	63,5	63,5	63,5	63,5	254,1
– herav Storøya grendesenter						2,4					
Netto investeringsutgift						89,0	82,2	242,6	296,7	161,5	783,1
Driftsmidler											
Disposisjonsfond											
Bundet kapitalfond											
Ubundet kapitalfond, bruk						69,1					
Ubundet kapitalfond, avsetning						-39,5					
Lånemidler						59,4	82,2	242,6	296,7	161,5	783,1
Fase 2 og 3											
Fornebu Oksenøya							17,2	181,0	282,5	157,0	637,7
Fornebu, 5 parallell barneskole, 2020/2021 (utg. av 2020)	F0	418,2					11,8	105,0	178,0	95,0	389,8
Fornebu, barnehage 1 – 300 plasser	F0	148,2					2,0	18,0	51,0	40,0	111,0
Flerbrukshall	F0	77,5					1,0	20,0	32,0	18,0	71,0
11'er kunstgress	F0	16,0					1,0	1,0	5,0	2,0	9,0
Parkeringskjeller (100 plasser)	F0	50,0					1,0	35,0	13,0	1,0	50,0
Nærmiljø anlegg	F0	7,5					0,5	2,0	3,5	1,0	7,0
Fornebu Tårnet								1,0	2,0	2,0	5,0
Fornebu, 11-parallell ungdomsskole, 2025	F0	402,0						1,0	2,0	2,0	5,0
Område								3,0	39,0	61,0	103,0
Arbeids- og aktivitetstilbud, PLO, helse og sosial	F0	111,0								1,0	1,0
Base hjemmetjeneste	F0	48,8						1,0	13,0	19,0	33,0
Seniorsenter	F0	96,9						2,0	26,0	41,0	69,0
Koksa										1,0	1,0
Sykehjem 150 plasser	F1	542,0								1,0	1,0
Fornebu – Kirke						8,8	13,0	40,0	28,0		81,0
Lilloya på Fornebu, gravplass	F2	90,0				8,8	13,0	40,0	28,0		81,0
Fornebu – Brann- og ulykkesvern						0,4			1,5	3,0	4,5
Ny stor brannstasjon Fornebu	F0	252,0							1,5	3,0	4,5
Oppgradering midlertidige brannlokaler Fornebu						0,4					
Fornebu øvrig						50,2	113,3	81,1	7,3	1,0	202,7
Fornebu, midlertidig kapasitet skole	F1	40,0					20,0	20,0			40,0
Fornebu, midlertidig barnehage	F2	20,0				20,0	20,0				20,0
Fornebu, tomt til Nansenparken	F2	6,3							6,3		6,3
Fornebu, Nansenparken barnehage 200 plasser	F3	145,6				30,2	72,9	61,1	1,0	1,0	136,1
Fornebu, Nansenparken midlertidig barnehage	F4		6,3	9,5			0,4				0,4